

Sektörel Görünüm:

Demir Çelik

Mayıs 2018

HAZIRLAYANLAR

Cem Avcioğlu

avciogluc@tskb.com.tr

Fırat Özata

ozataf@tskb.com.tr

Hakan Nirun

nirunh@tskb.com.tr

Kamer Özbek

ozbekk@tskb.com.tr

Özge Soyuer Gürel

soyuerog@tskb.com.tr

Demir çelik sektörünün analizi amacıyla hazırlanmış olan bu raporda, Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.'nin uzman kadrosunca güvenilir olarak kabul edilen kaynaklardan elde edilen veriler kullanılmıştır. Raporda yer alan görüşler ve öngörüler, rapor kapsamında belirtilen ve kullanılan yöntemler ile sektör temsilcileriyle yapılan görüşmelerle üretilen sonuçları yansıtmakta olup bu verilerin tamlığı ve doğruluğundan Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.'nin herhangi bir sorumluluğu bulunmamaktadır. Raporda yer alan sonuçlar, görüşler, düşünceler ve öngörüler, Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. tarafından açık ya da gizli olarak bir garanti ve beklenti oluşturmaz. Diğer bir ifadeyle; bu raporda yer alan tüm bilgi ve verileri kullanma ve uygulama sorumluluğu, doğrudan veya dolaylı olarak, bu rapora dayanarak yatırım kararı veren ya da finansman sağlayan kişilere ait olup, elde edilen sonuçtan dolayı üçüncü kişilerin doğrudan ya da dolaylı olarak uğradıkları zarardan Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. hiçbir şekilde sorumlu tutulamaz.

Bu doküman ileriye dönük tahminleri de kapsamaktadır. Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş., bu tahminlere ulaşılabilmesi ya da Rapor'daki bilgilerin tam ve doğru olmamasından sorumlu tutulamaz.

© 2018 Bu raporun tüm hakları saklıdır. Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.'nin izni olmadan raporun içeriği herhangi bir şekilde basılamaz, çoğaltılamaz, fotokopi veya teksir edilemez, dağıtılamaz.

İçindekiler

YÖNETİCİ ÖZETİ	V
GİRİŞ.....	1
MAKROEKONOMİK GELİŞMELER.....	2
SEKTÖR YAPISI	4
DÜNYA DEMİR ÇELİK SEKTÖRÜ	4
1. Hammadde	4
Demir Cevheri	6
Koklaşabilir Taş Kömürü.....	7
Hurda Çelik.....	8
2. Kapasite.....	9
3. Üretim	11
4. Tüketim	15
5. Dış Ticaret.....	17
TÜRKİYE DEMİR ÇELİK SEKTÖRÜ	18
1. Hammadde	18
Hurda Çelik.....	18
Demir Cevheri	19
2. Kapasite.....	20
3. Üretim	22
4. Tüketim	24
5. Dış Ticaret.....	26
İhracat	26
İthalat	27
6. Önde Gelen Firmalar	29
7. Politika Yapıcıların Kararları	31
İnşaat Çeliğinde Vergi Düzenlemesi	31
ABD'nin İthal Çelik Ürünlerine Yönelik Uygulamaya Koyduğu Koruma Önlemi	31
Demir Çelik Ürünleri İthalatına Soruşturma	33
SWOT ANALİZİ.....	34
BEKLENTİLER VE EĞİLİMLER	35
Hammadde	35
Kapasite	35
Çelik Tüketimi.....	35
Dış Ticaret	37
Üretim	37

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1: Üretim Yöntemlerine Göre Demir Çelik Üretimi, 2016	5
Grafik 2: Dünya Demir Cevheri Üretimi	6
Grafik 3: Demir Cevheri Üretimi Dağılımı, 2016	6
Grafik 4: Demir Cevheri Fiyatları	7
Grafik 5: Koklaşabilir Taş Kömürü Fiyat Gelişimi	8
Grafik 6: Dünya Hurda Çelik İhracatı	8
Grafik 7: Hurda Çelik Fiyat Gelişimi	9
Grafik 8: Dünya Ham Çelik Üretim Kapasitesi	10
Grafik 9: Küresel Ham Çelik Üretimi Kapasite Kullanım Oranı	11
Grafik 10: Küresel Ham Çelik Üretimi	12
Grafik 11: Üretim Yöntemine Göre Ham Çelik Üretimi	12
Grafik 12: Dünya Ham Çelik Üretimi Dağılımı (2017)	13
Grafik 13: Üretim Miktarına Göre En Büyük 50 Çelik Üreticisi (Milyon Ton, 2016)	14
Grafik 14: Küresel Ham Çelik Tüketimi	16
Grafik 15: Küresel Çelik Tüketiminin Dağılımı, 2016	16
Grafik 16: Kişi Başı Çelik Tüketimi (Kg), 2016	16
Grafik 17: Sektörlere Göre Küresel Çelik Kullanımı	16
Grafik 18: Küresel Çelik İhracatı	17
Grafik 20: Türkiye Hurda Çelik İthalatı	19
Grafik 21: Türkiye Demir Cevheri İthalatı	20
Grafik 22: Demir Cevheri ve Hurda Fiyatları Gelişimi (ABD Doları/Ton)	20
Grafik 23: Üretim Yöntemlerine Göre Ham Çelik Üretim Kapasitesi	21
Grafik 24: Türkiye Ham Çelik Üretimi Kapasite Kullanım Oranı	22
Grafik 25: Çelik Hurdası ve Kütük Fiyat Gelişimi (ABD Doları/Ton)	22
Grafik 26: Üretim Yöntemlerine Göre Türkiye'nin Ham Çelik Üretimi Gelişimi	23
Grafik 27: Yarı Mamul Türüne Göre Ham Çelik Üretimi (%)	23
Grafik 28: Nihai Mamul Türüne Göre Çelik Üretimi	24
Grafik 29: Nihai Mamul Türüne Göre Çelik Üretimi Dağılımı (%)	24
Grafik 30: İnşaat Üretim Endeksi ve Uzun Mamul Tüketim Miktarı Gelişimi	25
Grafik 31: Otomotiv, Beyaz Eşya Üretimi ve Yassı Mamul Tüketim Miktarı Gelişimi	25
Grafik 32: Türkiye Nihai Mamul Tüketimi	26
Grafik 33: Türkiye Çelik İhracatı	26
Grafik 34: Demir Çelik Ürünleri İhracatı (Miktar Bazında)	27
Grafik 35: Türkiye Demir Çelik İthalatı Gelişimi	28
Grafik 36: Demir Çelik İthalatı (Miktar Bazında)	28
Grafik 37: İnşaat Demiri Fiyat Gelişimi (ABD Doları/Ton)	31
Grafik 38: ABD'nin Çelik İthalatının Ülkelere Göre Dağılımı (Miktar Bazında, 2017)	32
Grafik 39: Türkiye'nin ABD'ye Çelik İhracatı	32
Grafik 40: Türkiye'nin Hurda İthalatının Bölgeler Bazında Dağılımı (2017)	33
Grafik 41: Demir Cevheri Fiyatı Öngörüsü-Sabit Fiyatlarla (2010 Baz Yılı)	35
Grafik 42: GSYH ve Çelik Talebi Değişimi	36

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Dünya Demir Cevheri Üretim ve Tüketimi (2015).....	6
Tablo 2: Hurda Çelik İhracatı ve İthalatında Önde Gelen Ülkeler (2016)	9
Tablo 3: Küresel Ham Çelik Üretim Kapasitesi ve Yatırımlar	10
Tablo 4: Ham Çelik Üretiminde Önde Gelen Ülkeler	13
Tablo 5: Demir Çelik Sektöründe Yakın Dönemde Gerçekleşen Birleşme ve Satın Alma İşlemleri	15
Tablo 6: Ülkelere Göre Çelik Dış Ticareti, 2016	17
Tablo 7: Sektördeki Halka Açık Şirketlere İlişkin Özet Göstergeler	29
Tablo 8: Nihai Mamul Çelik Tüketimi Öngörülleri	36

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AKÇT	Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu
AÖEFK	Amortisman Öncesi Esas Faaliyet Karı
BDT	Bağımsız Devletler Topluluğu
BOF	Bazik Oksijen Fırını
EAO	Elektrikli Ark Ocağı
GSYH	Gayrisafi Yurtiçi Hasıla
İSO	İstanbul Sanayi Odası
KAP	Kamuyu Aydınlatma Platformu
OECD	Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü
TÇÜD	Türkiye Çelik Üreticileri Derneği
TSKB	Türkiye Sınai Kalkınma Bankası
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
m.d.	Mevcut Değil

Yönetici Özeti

İleri ve geri bağlantılarıyla birçok sektörle etkileşim içinde olan demir çelik sektörü, inşaatın yanı sıra, otomotiv, makine, elektrikli cihazlar, savunma gibi birçok sektöre girdi sağlaması sebebiyle stratejik öneme sahiptir.

Küresel çelik yatırımları, gelişmekte olan ülkelerdeki inşaat ve üretim sektörlerinin gelişmesi ile özellikle 2014 yılına kadar hızla artmış, ilerleyen yıllarda ise Çin'in tesis kapatmalarının etkisiyle sınırlı artış göstermiştir. Kapatmalara karşın, sektörün kapasite kullanım oranının yıllar boyunca gerilediği görülmekte, söz konusu kapasite fazlasının mamul fiyatlarında ve üreticilerin karlılıklarında gerilemeye yol açtığı izlenmektedir. Kapasite fazlası, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de sektörün gündemindeki önemli sorunlardan biridir.

Demir çelik sektöründe kullanılan hammaddelerin fiyatları küresel ekonomik ve siyasi gelişmelerden etkilenmekle birlikte, demir cevheri ve hurda çelik fiyatları arasındaki fark açılabilenekte, bu durum demir cevherinden üretim yapan entegre tesisler ve hurdadan üretim yapan elektrik ark ocaklı tesislerin üretim ve karlılıkları arasında farklılığa sebep olabilmektedir. 2014 yılından itibaren demir cevheri fiyatlarındaki gerilemenin hurda fiyatlarına yansımalarının sınırlı olmasından dolayı söz konusu farkın açıldığı görülmektedir. Dünya genelinin aksine, Türkiye'de üretim ağırlıklı hurda ile gerçekleştirilmekte, sektör üretimi için yeterli hammadde yurtiçinden sağlanamadığından ithal edilmektedir. Hurda çelik ithalatında dünyada ilk sırada yer alan Türkiye, küresel hurda ithalatının %20'ye yakınıni gerçekleştirmektedir.

Küresel kapasitedeki düzenli artışa karşın talepteki dalgalanmaların etkisi ile özellikle küresel ekonomik krizin ardından 2008-2009 yıllarında ve 2015-2016 yıllarında ham çelik üretiminde gerileme izlenmiştir. 2017 yılında küresel talepteki artışa paralel olarak sektör üretimi 1.691 milyon ton seviyesine ulaşarak rekor kırmıştır. Küresel üretimin yarısına yakınıni gerçekleştiren Çin'in dahil olduğu Asya ülkelerinin toplam üretimin %70'ine yakınıni gerçekleştirdiği sektörde Türkiye 2017 yılı itibarıyla sekizinci sırada yer almıştır. Çelik tüketiminde ise üretime benzer olarak Çin'in ilk sırada yer aldığı, ABD, Japonya ve Almanya gibi sanayisi gelişmiş ülkelerin yanı sıra Hindistan, Türkiye ve Meksika gibi gelişmekte olan ülkelerin tüketimde önemli yere sahip olduğu izlenmektedir.

Çelik sektörü üretiminin yaklaşık %30'unu ihraç ederken, ihracatta Çin, ithalatta ise ABD ilk sırada yer almaktadır. İhracatta dokuzuncu sırada yer alan Türkiye'nin başlıca ihracat pazarları AB, Ortadoğu ve Körfez Ülkeleri, Kuzey Afrika ve ABD'dir.

Demir çelik sektörünün gündeminde; dünya ticaretinde artan korumacılık, kapasite fazlasının düşürülmesi, başta Çin olmak üzere yavaşlayan talep yer almaktadır. Türkiye demir çelik sektörü temsilcileri için başlıca konular, AB ve ABD'de uygulanan koruma tedbirlerinden etkilenilmemesinin yanı sıra iç pazarın haksız rekabete karşı korunmasıdır. Sonuç olarak, Türkiye'nin de aralarında bulunduğu gelişmekte olan ülkelerin çelik taleplerinde 2017 yılında ve 2018 yılının ilk aylarında izlenen olumlu görünüme karşın, devam eden korumacılık önlemleri, Çin kaynaklı talepte görülebilecek gerileme ve hammadde fiyatlarında yaşanabilecek dalgalanmaların, sektörün 2017 yılındaki başarılı performansını sürdürmesini zorlaştıracığı tahmin edilmektedir.

Giriş

Bu rapor Türkiye Sınai Kalkınma Bankası (TSKB) tarafından belirli dönemlerde hazırlanan Sektörel Görünüm Çalışmaları kapsamında farklı sektörlerle yüksek bağlantıya sahip, Türkiye'nin uluslararası ölçekte önemli üreticilerinden olduğu demir çelik sektörü dinamiklerine, gelişmelerine ve beklentilere dair kapsamlı bir değerlendirme yapmak amacıyla hazırlanmıştır.

Raporda, küresel ve Türkiye demir çelik sektörü mevcut durumlarıyla ayrı ayrı ele alınmıştır. Çalışmanın ilk bölümünde küresel demir çelik sektörü, ikinci bölümünde ise Türkiye demir çelik sektörü incelenmiş; son bölümde beklentilere yer verilmiştir.

Raporda demir çelik sektörünün genel analizinin yanı sıra sektör oyuncularına da yer verilmiş olup, güncel birleşme-satın alma işlemleri ile firmaların güncel finansal göstergeleri de yer almaktadır. Ayrıca demir çelik ticareti üzerinde önemli etkileri olan politika yapıcıların kararları da detaylı bir şekilde incelenmiştir.

Raporda yer verilen sayısal değerler, 2018 Mayıs ayı itibarıyla mevcut olan veriler kullanılarak derlenmiş ve hesaplanmıştır.

Raporun sunum yapısı;

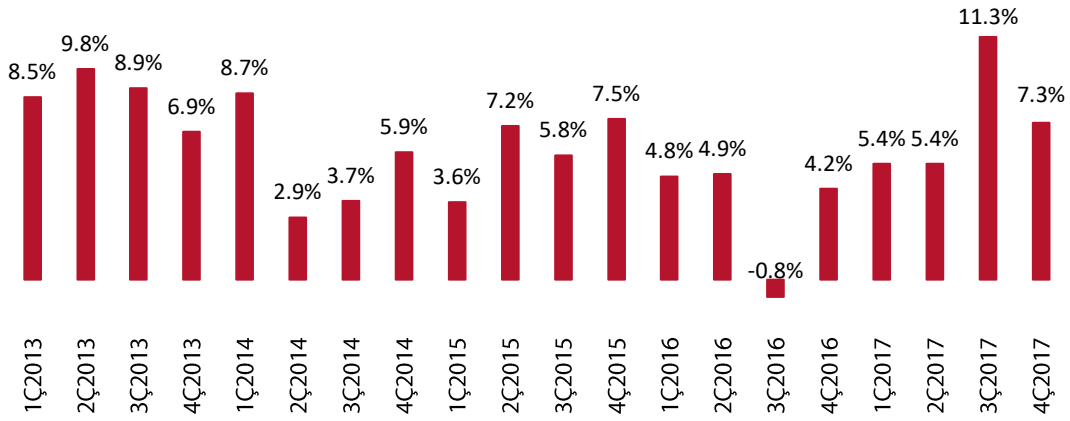
- Makroekonomik Gelişmeler
- Dünya Demir Çelik Sanayi
- Türkiye Demir Çelik Sanayi
- Beklentiler ve Eğilimler
- SWOT Analizi

bölümlerinden oluşmaktadır.

Makroekonomik Gelişmeler

Türkiye 2017 yılında küresel iktisadi faaliyetlerin hız kazanması ve destekleyici maliye politikaları ile beklentileri aşan, güçlü bir büyüme performansı sergilemiştir. Son çeyrekte mali teşviklerin büyük ölçüde azalmasına rağmen %7,3 büyüme gerçekleştirmiştir. Türkiye ekonomisi 2017 yılını %7,4 büyümeye 2013'ten beri görülen en iyi performansla tamamlamıştır. Yüksek büyümeye rağmen, kur etkisinden dolayı Türkiye ekonomisinin büyüklüğü 2016 sonundaki 863 milyar ABD doları seviyesinden 2017 sonunda 851 milyar ABD dolarına, kişi başına gelir 10.807 ABD dolarından 10.597 ABD dolarına gerilemiştir. Türkiye'nin 2018 yılında %5 dolayında bir büyüme performansı sergilemesini öngörmekteyiz.

Grafik 1: Türkiye GSYH Büyümesi (yıllık, %)

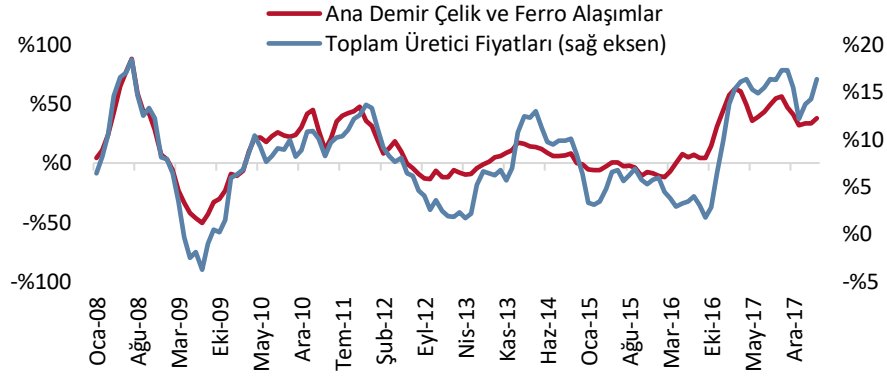

Kaynak: TÜİK

Küresel ekonomik büyüme güçlenirken, ticari korumacılık yönünde atılan adımlar ve jeopolitik risklerdeki artış, 2018 yılının ilk dört aylık döneminde piyasalara etkisini hissettirmiştir. Türkiye'de demir-çelik sektörü gerek hammadde dışa bağımlılık gerek ithalat-ihracat yapıları dikkate alındığında uluslararası gelişmelerden oldukça fazla etkilenen sektörlerdendir. Diğer sanayi sektörleriyle yüksek seviyede bağlantısı olan demir-çelik sektörü, başta inşaat ve otomotiv olmak üzere birçok sanayi koluna girdi sağlamaktadır. Bu bağlamda bu alanlardaki talep değişimleri sektörü etkilemektedir.

Türkiye'de demir-çelik üretiminin ağırlıklı kısmı elektrik ark ocaklarında hurdanın eritilmesi yöntemi ile gerçekleştirilmektedir. Üretimdeki girdi maliyetlerinin artması demir çelik ürün fiyatlarında artışı tetiklemektedir. Bir yılı aşkın süredir sektörün toplam üretici fiyatları seyri, Türkiye'de toplam üretici fiyat enflasyonunun altında seyretmektedir.

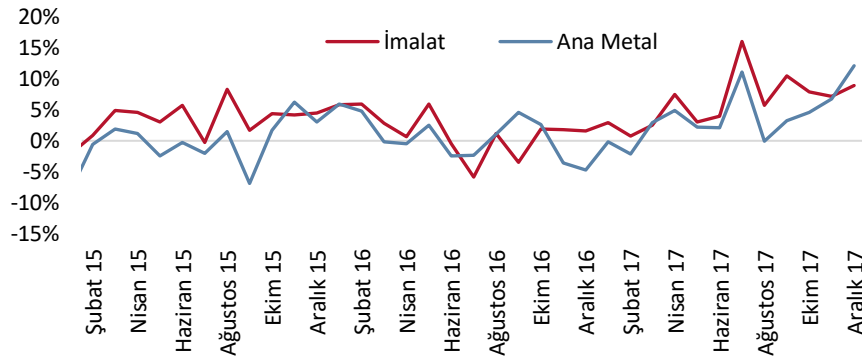
Grafik 2: Üretici Fiyatlarındaki Yıllık % Değişim

Kaynak: TÜİK

Demir-çelik sektörü imalat sanayi için ara malı niteliğindedir. Ana metal sanayiini TÜİK demir-çelik ve demir-çelik dışındaki ana metal sanayi alt sektörlerinde sınıflandırmaktadır. Demir-çelik dışındaki ana metal sanayi ise değerli metal, alüminyum, kurşun, çinko, kalay, bakır ve demir dışındaki diğer metallerin üretimini içermektedir. Ana metal sanayi son dönemde imalat sanayinin üzerinde bir üretim artışı sergilemiştir.

Grafik 3: Sanayi Üretimi (Takv. Ar., yıllık % değişim)

Kaynak: TÜİK

Sektör Yapısı

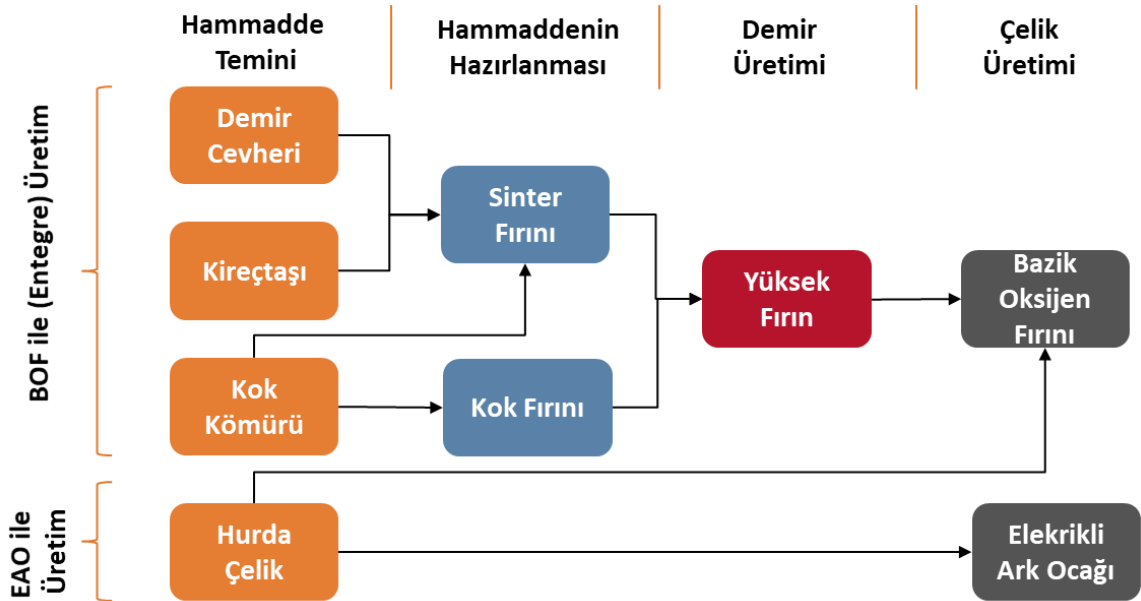
Dünya Demir Çelik Sektörü

1. Hammadde

Demir çelik üretiminde kullanılan hammaddeler üretim yöntemine göre farklılık göstermektedir. Tarih boyunca çelik üretiminde pek çok yöntem kullanılmış olmakla birlikte günümüzde kullanılan en yaygın üretim yöntemleri Bazık Oksijen Fırını ("BOF") ve Elektrikli Ark Ocağı ("EAO") ile üretimdir.

BOF ile üretime dayalı olan entegre çelik üretimi sürecinde kullanılan başlıca hammaddeler demir cevherinden elde edilen pik demir, hurda çelik, koklaşabilir taş kömürü ve kireç taşıdır. Bu yöntemde kullanılan hammaddenin %70-80 oranındaki bölümü, entegre tesislerde demir cevherinden elde edilen sıvı pik demirden oluşmaktadır. EAO ile üretimde ise pik demir yerine, fırına çelik hurdası yüklenmekte, fırında bulunan elektrotlar yardımıyla ark oluşturularak hurda malzeme eritilmekte ve çelik üretimi gerçekleştirilmektedir. Aşağıdaki şekillerde görülebileceği üzere, her iki üretim sürecinde de benzer girdiler kullanılmakla birlikte, BOF ile üretimin demir cevheri, EAO ile üretimin ise hurda çelik bazlı olması sebebiyle söz konusu hammaddelerin arzındaki ve fiyatındaki değişim üreticileri doğrudan etkileyebilmektedir.

Şekil 1: Üretim Yöntemlerine Göre Çelik Üretimi

Kaynak: SteelConstruction

Şekil 2: Elektrikli Ark Ocaklı ve Entegre Tesislerin Başlıca Özellikleri

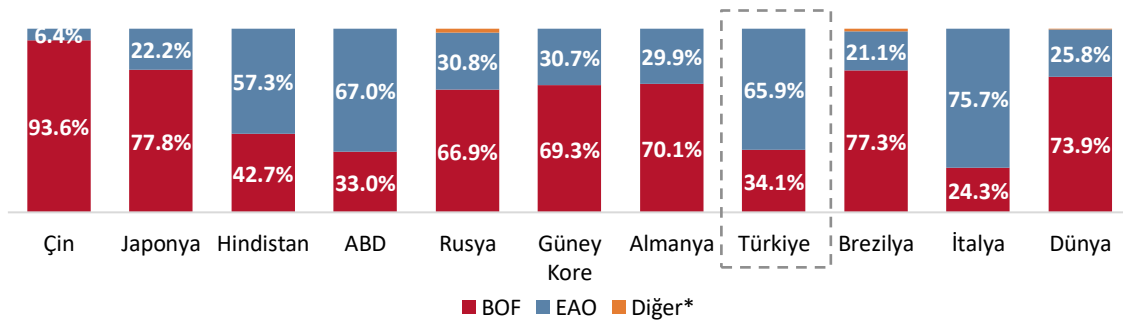

*Özmen, A., Ertem, E., Kes, K., Karakaya, B., 2008, "Küresel Isınma ve Kyoto Protokolünün Değerlendirilmesi"

Kaynak: TSKB

Üretim yöntemlerine göre incelendiğinde BOF ile üretim gerçekleştirilen tesislerin toplam üretiminin, küresel çelik üretiminin yaklaşık dörtte üçünü oluşturduğu görülmektedir. Aşağıdaki grafikte görülebileceği üzere Hindistan, ABD, Türkiye ve İtalya hariç önde gelen çelik üreticilerinin tamamında BOF ile üretim daha yaygındır.

Grafik 1: Üretim Yöntemlerine Göre Demir Çelik Üretimi, 2016

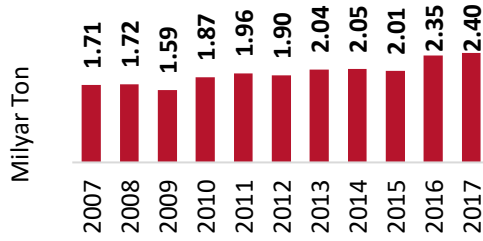

Kaynak: Worldsteel

* Siemens-Martin Fırını ile üretimi ifade etmektedir.

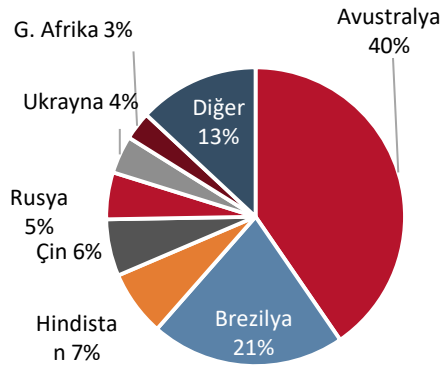
Demir Cevheri

Grafik 2: Dünya Demir Cevheri Üretimi

Kaynak: Worldsteel

Grafik 3: Demir Cevheri Üretimi Dağılımı, 2016

Kaynak: Worldsteel

Çelik, büyük oranda demirden meydana geldiğinden demir cevheri çelik üretiminin ayrılmaz bir parçasıdır. Demir cevheri birçok ülkede bulunmakla birlikte başta Avustralya, Brezilya, Çin, Hindistan, ABD ve Rusya olmak üzere 50'ye yakın ülkede çıkarılmaktadır. Dünya genelinde çıkarılan demir cevherinin %98'i çelik üretiminde kullanılmaktadır. Küresel demir cevheri üretimi geçtiğimiz on yılda yaklaşık %3,4 oranında bileşik büyüme oranı yakalamış ve üretim 2017 yılında 2,4 milyar ton seviyesine ulaşmıştır. 2017 yılında üretimdeki artışa karşın, demir cevheri üretimi gerçekleştiren 50 ülkenin yaklaşık yarısında üretim önceki yıla göre gerilemiştir. Büyük maden şirketlerinin üretimi artış gösterirken, birim üretim maliyeti daha yüksek olan küçük şirketlerin üretiminde gerileme izlenmiştir.

Demir cevheri üretiminde ilk sıralarda yer alan Avustralya ve Brezilya'nın üretimlerinin büyük bölümünü ihraç ettikleri, Hindistan'ın demir cevheri üretiminin ise iç tüketimini büyük oranda karşıladığı

izlenmektedir. Buna karşın, dünyanın ilk beş demir cevheri üreticisi arasında yer alan Çin'in tüketiminin üretime göre çok yüksek olması sebebiyle ihtiyacını büyük oranda ithalat yoluyla karşıladığı ve ihracatın yok denecek kadar az olduğu görülmektedir. Dünya demir cevheri talebinin yarısından fazlasını oluşturan Çin'in talebindeki değişiklikler fiyatları doğrudan etkilemektedir.

Tablo 1: Dünya Demir Cevheri Üretim ve Tüketimi (2015)

Ülke	Üretim	(-) İhracat	(+) İthalat	= Tüketim
Avustralya	811,2	810,5	2,8	3,5
Brezilya	422,5	366,2	0,0	56,4
BDT	195,3	75,3	10,5	130,6
Hindistan	142,5	4,2	9,5	147,8
Çin	123,5	0,1	953,4	1.076,8
Diğer	320,0	254,2	541,8	607,5
Toplam	2.015,0	1.510,5	1.518,0	2.022,6

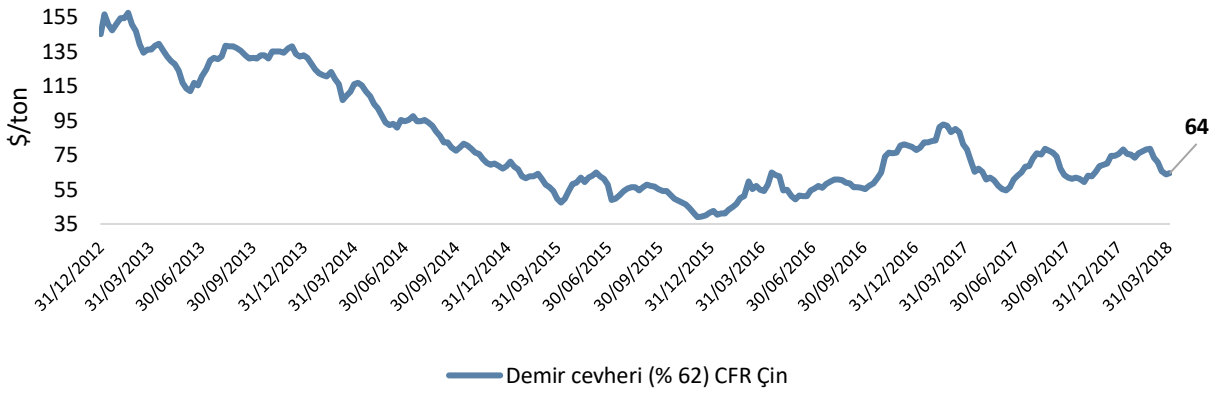
Kaynak: Worldsteel

En büyük demir cevheri ihracatçısı konumundaki Avustralya ihracatının yaklaşık dörtte üçünü Çin'e, kalan kısmının ise tamamına yakını başta Japonya olmak üzere diğer Asya ülkelerine yönelik olarak gerçekleştirmektedir. Çin'de demir çelik sektörünün gelişimine paralel olarak Avustralya'da demir

cevheri madenciliği ve üretimi yıllar boyunca artış göstermiştir. Çin, ithalatının kalan kısmını Brezilya ağırlıklı olmak üzere Güney Amerika ülkelerinden, Afrika'dan ve Bağımsız Devletler Topluluğu ("BDT")'ndan gerçekleştirmektedir.

Demir cevheri fiyatları özellikle 2014 yılının başından itibaren küresel emtia fiyatlarındaki gerileme, oluşan arz fazlası ve Çin'deki ekonomik büyümenin yavaşlaması sebebiyle ham çelik üretimindeki düşüşün etkisiyle gerileyerek 2015 yılının sonunda yaklaşık 40 \$/ton seviyesine inmiştir. 2016 yılında ise, Çin'de ekonomik büyümenin hükümetin hedeflerine uygun olarak gerçekleşeceğine, bu kapsamda altyapı ve inşaat yatırımlarının hızlanacağına yönelik açıklamaların etkisiyle güçlü yükseliş izlenmiştir. Talebin canlanarak sektörün rekor üretim seviyelerine ulaştığı 2017 yılının ikinci yarısında demir cevheri fiyatlarında yükseliş görülmüştür. 2018 yılında ise, Çin'de yavaşlayan konut satışlarına ve gerileyen konut fiyatlarına paralel olarak zor bir dönem geçiren inşaat sektörünün, mevcut inşaat demiri stoklarının artmasının etkisiyle mamul arz fazlası oluştuğu görülmektedir. Söz konusu durum demir cevheri talebini ve fiyatını olumsuz etkilemektedir.

Grafik 4: Demir Cevheri Fiyatları

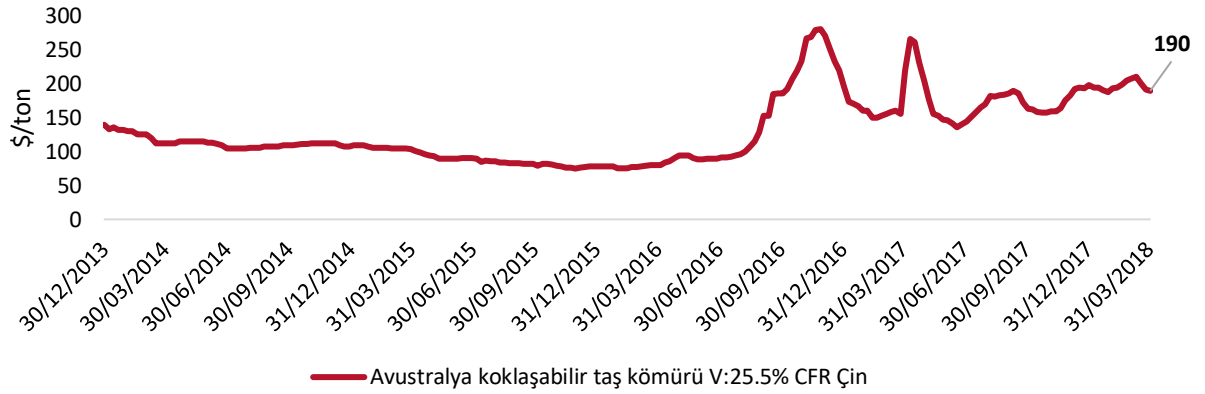
Kaynak: SteelOrbis

Koklaşabilir Taş Kömürü

Dünya çelik üretiminin yaklaşık %70'i doğrudan kömür tedarikine bağlıdır. Worldsteel verilerine göre çelik üretimi için yıllık yaklaşık 1,2 milyar ton kömür kullanılmakla birlikte söz konusu miktar yıllık kömür üretiminin %15'ini oluşturmaktadır. Dünyada yaklaşık 120 yıl yeterli olacak kömür rezervi bulunduğu tahmin edilmektedir. Dünyanın en büyük koklaşabilir taş kömürü üreticisi olan Avustralya'nın kok kömürü ihracatının dörtte üçü Çin, Hindistan ve Japonya'ya yönelik olarak gerçekleştirilmektedir.

Koklaşabilir taş kömürü fiyatları, 2016 yılının ikinci yarısında Avustralya'da beklenmeyen sel felaketinin sonucu olarak üreticilerin mücbir sebeple kontratlarındaki yükümlülükleri yerine getirememeleri sonucu artmıştır. Bu artış, çelik üreticilerinin spot fiyatlardan alım yapmak zorunda kalmalarına neden olmuştur. Söz konusu durum, Ağustos ayında 95 \$/ton seviyelerindeki fiyatların yalnızca birkaç ayda 280 \$/tona kadar yükselmesine sebep olmuştur. 2017 yılında ise sel felaketlerinin etkisiyle üretimde görülen aksamalar fiyatların dalgalı seyretmesine yol açmıştır.

Grafik 5: Koklaşabilir Taş Kömürü Fiyat Gelişimi

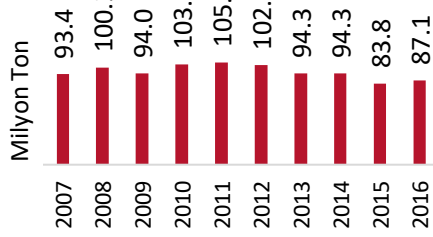

Kaynak: SteelOrbis

Hurda Çelik

Hurda çelik, hem EAO hem de BOF ile üretim gerçekleştiren üreticiler için önemli bir hammaddedir. EAO'lu tesisler tamamen hurda çelikten üretim gerçekleştirebilirken BOF ile üretimde %30'a kadar hurda çelik kullanılabilir. Dünyada en çok geri dönüştürülen ürün olan çeliğin tamamen geri dönüştürülebilir olması ve inşaat, otomotiv, makine ve elektrikli cihazlar gibi birçok sektörde aktif olarak geri dönüştürülmesinin etkisiyle enerji ve hammaddeden önemli ölçüde tasarruf edilebilmektedir.

Grafik 6: Dünya Hurda Çelik İhracatı

Kaynak: Worldsteel

Hurda çelik ihracatında, sanayinin gelişmiş olduğu ABD, Japonya ve Avrupa ülkeleri ilk sıralarda yer almaktadır. Üretimin büyük oranda elektrikli ark ocakları ile gerçekleştirildiği Türkiye, çelik sektörünün ihtiyaç duyduğu hurdayı tamamen iç pazardan temin edemediğinden ithalata yoğunlaşması sonucunda dünya hurda çelik ithalatında birinci sırada yer almaktadır. Türkiye tek başına dünya hurda çelik ithalatının beşte birinden fazlasını gerçekleştirmekte, bu durum sektörün özellikle AB ve ABD menşeli hurdaya bağımlılığını artırmaktadır.

Tablo 2: Hurda Çelik İhracatı ve İthalatında Önde Gelen Ülkeler (2016)

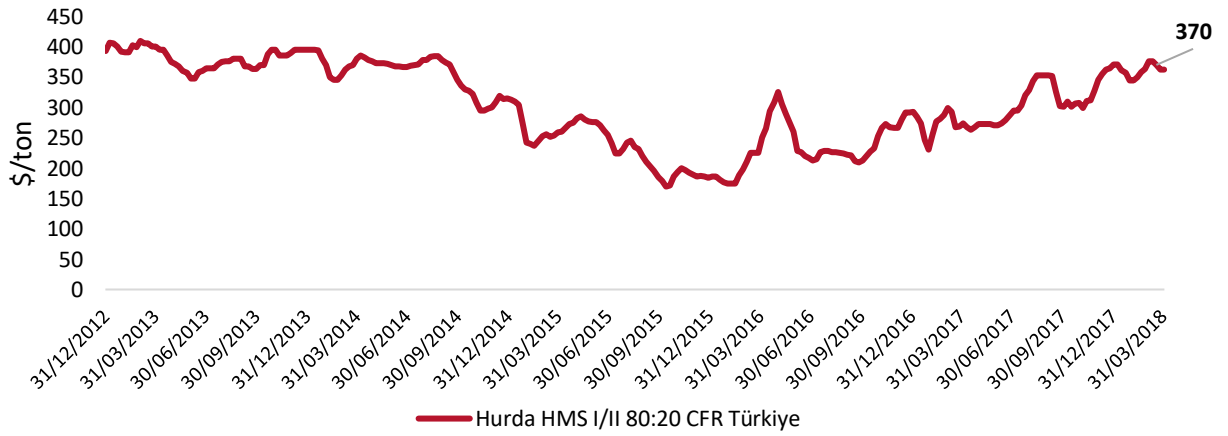
Hurda Çelik İhracatı		
Ülke	Miktar (Bin Ton)	Pay (%)
ABD	13.230	15,2
Japonya	8.706	10,0
Almanya	8.168	9,4
Fransa	5.428	6,2
Rusya	5.406	6,2
Diğer	46.189	53,0
Toplam	87.127	100

Hurda Çelik İthalatı		
Ülke	Miktar (Bin Ton)	Pay (%)
Türkiye	17.716	20,2
Hindistan	6.380	7,3
G. Kore	5.845	6,7
İtalya	4.434	5,1
Almanya	4.107	4,7
Diğer	49.029	56,0
Toplam	87.511	100

Kaynak: Worldsteel

Hurda fiyatlarındaki gelişim incelendiğinde, 2014 yılından itibaren demir cevheri fiyatlarında görülen gerilemenin hurda fiyatlarına yansımalarının sınırlı olduğu, yansımanın gecikmeli olarak 2015 yılının ortalarından itibaren gerçekleştiği izlenmektedir. 2016 yılında fiyatlarda görülen artışın önemli bir faktörü ise özellikle ABD’de hurda çelik işleyen tesislerin fiyatların düşmeye devam edeceği beklentisi ile stok tutmaktan kaçınmaları, buna karşın 2016 yılında küresel çelik talebinin artışı sonucu EAO ile üretim yapan tesislerin hurda talebinin fiyatları hızla yukarı çekmesidir. 2016 yılının ikinci çeyreğinden itibaren hurda çelikte oluşan arz sıkıntısının aşılması ile fiyatlar yeniden gerilemiştir. 2017 yılında görülen yükselişte ise küresel çelik talebinin artması rol oynamıştır.

Grafik 7: Hurda Çelik Fiyat Gelişimi

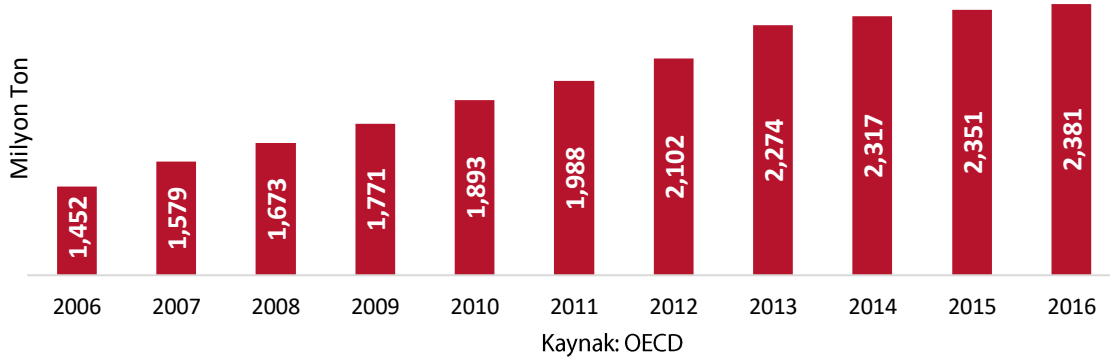

Kaynak: SteelOrbis

2. Kapasite

Küresel ham çelik üretim kapasitesi, özellikle gelişmekte olan ülkelerde inşaat ve üretim sektörlerinin büyümesinin etkisiyle 2000 yılından günümüze yaklaşık 2,3 katına çıkmıştır. Özellikle 2014 yılına kadar hızla artan çelik talebine paralel olarak artan kapasite, Çin kaynaklı talepte 2015 yılından itibaren görülen gerilemeye rağmen önceki yıllara göre daha yavaş da olsa büyümeye devam etmektedir. 2016 yılsonu itibarıyla 2.380 milyon ton seviyesinde oluşan küresel ham çelik üretim kapasitesinin yapılmakta olan yaklaşık 39 milyon ton yatırım ve planlanan yaklaşık 54 milyon ton yatırım ile artması beklenmektedir.

Grafik 8: Dünya Ham Çelik Üretim Kapasitesi

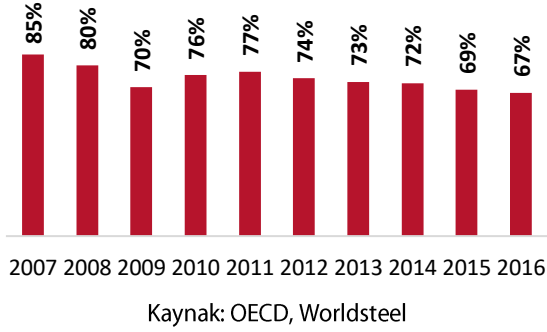
Aşağıdaki tabloda görülebileceği üzere, Asya ve Ortadoğu başta olmak üzere kapasite yatırımları sürmektedir. Geçmişte kapasitesi hızla artan Çin’de ise önümüzdeki dönemde gerçekleşen kapasite artışlarının cüzi seviyede olacağı, söz konusu artışların Çin hükümetinin kapasite azaltma hedefine paralel olarak bazı kapanan tesisler ile dengeleneceği öngörülmektedir. Ortadoğu’da devam eden ve planlanan yatırımlara bakıldığında ise mevcut kapasitenin yarı yarıya artmasının beklendiği görülmektedir. AB’de yapılmakta olan kapasite artış yatırımı bulunmamakla birlikte geçtiğimiz dönemlerde kapanan tesisler sebebiyle kapasitede gerileme izlenmiştir. Genel olarak bakıldığında, OECD üyesi ülkelerin devam eden ve planlanan yatırımlardaki payı cüzi seviyededir.

Tablo 3: Küresel Ham Çelik Üretim Kapasitesi ve Yatırımlar

Milyon Ton	Mevcut Kapasite (2016)	Devam Eden Yatırımlar	Planlanan Yatırımlar
Asya	1.608,5	7,8	33,9
BDT	150,6	4,2	7,6
Latin Amerika	76,5	0,0	0,0
Ortadoğu	63,0	23,0	7,2
Afrika	35,3	3,9	3,4
Avrupa	278,3	0,0	2,3
NAFTA	159,2	0,6	0,0
Okyanusya	9,1	0,0	0,0
OECD	648,6	0,6	2,3
OECD Hariç	1.732,1	39,1	52,2
Toplam	2.380,7	39,6	54,5

Kaynak: OECD

Küresel ham çelik kapasite kullanım oranları incelendiğinde, kapasitede düzenli olarak görülen artışa karşın talepteki dalgalanmalar sebebiyle geçtiğimiz on yılda düşüş izlenmektedir. Özellikle gelişmekte olan ülkelerin gerçekleştirdiği kapasite yatırımları, bu ülkelerde devlet teşvikinin ve yeni tesislere ilişkin verilen izinlerin de etkisiyle kapasite fazlası oluşumunu desteklemektedir. Sektörün gündeminde uzun zamandır bulunan kapasite fazlası, sektörde fiyatların gerilemesine, düşük karlılığa ve bazı oyuncuların piyasa dışında kalmasına sebep olabilmektedir.

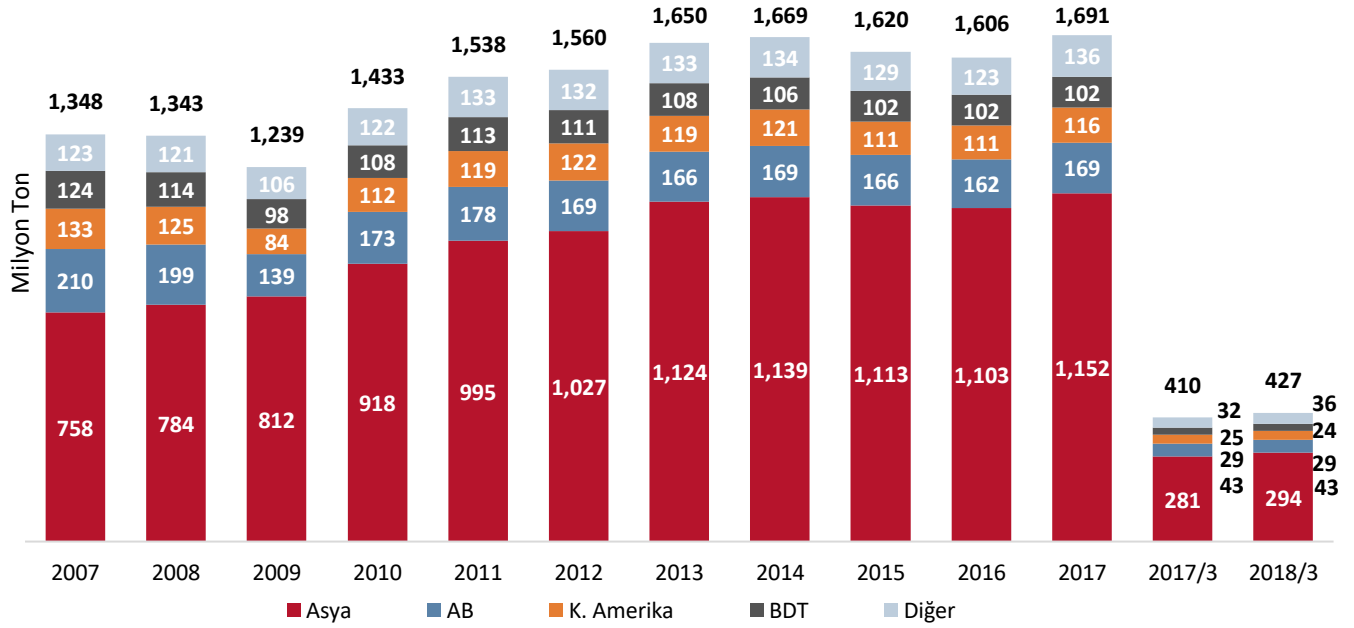
Grafik 9: Küresel Ham Çelik Üretimi Kapasite Kullanım Oranı

Çelik sektöründeki kapasite fazlası, kamuya ait üreticilerin sektördeki önemli payından da kaynaklanmaktadır. OECD'ye göre, özel sektördeki çelik üreticilerine göre daha düşük karlılıkla çalışan, daha uzun süre kesintisiz olarak zarara maruz kalan ve yüksek borçluluğu bulunan bu şirketler kapasite başına daha az kar üretmektedirler. Kamuya ait çelik üreticilerinin kapasite yatırımlarının özel sektöre göre daha yüksek, kapasite azaltışının ise daha düşük olduğu bilinmektedir.

3. Üretim

Ham çelik üretimi dünya ekonomisindeki gelişmelere bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Sektörün üretimi 2007-2009 yılları arasında küresel ekonomik krizin ve oluşan belirsizlik ortamının etkisiyle talebin gerilemesine paralel olarak düşmüştür. Bu dönemde özellikle AB ve ABD'nin üretiminde ciddi düşüş görülmesine karşın, Çin ve Hindistan başta olmak üzere gelişmekte olan ülkelerde üretim artmaya devam etmiştir. 2010 yılındaki hızlı yükselişin ardından kademeli olarak toparlanma gösteren küresel üretim, AB'de devam eden kriz ortamının etkisiyle zayıflayan talep, çevreye ilişkin düzenlemelerin etkisi, ithalatın artış göstermesi sonucu üretimin istenen seviyeye ulaşmaması ve bölgedeki düşük büyümenin yanı sıra ABD üretiminin kriz önceki seviyelerine dönmekte zorlanması sebebiyle baskılanmıştır. 2015 yılında ise küresel talepte görülen zayıflamaya paralel olarak Okyanusya hariç tüm bölgelerin üretiminde azalma görülmüştür. Bunun yanı sıra 2015 yılında Dünya ham çelik üretiminin yarısını gerçekleştiren Çin'de ekonomik büyümenin "yeni normal" olarak yavaşlaması ve çelik üretim kapasitesinde azaltmaya gitmesinin de etkisi ile küresel üretim 1.620 milyon ton seviyesine düşmüştür. 2016 yılında önceki yıla benzer seyreden küresel üretim, talebin canlandığı 2017 yılında Çin, Hindistan ve Güney Kore başta olmak üzere Asya'da artış gösteren üretim ile 1.691 milyon ton ile rekor seviyeye ulaşmıştır. 2018 yılının ilk üç ayında ise çelik üretimi Asya, AB dışı Avrupa ve Ortadoğu'daki artışın etkisi ile önceki yıla göre %4 yükselmiştir.

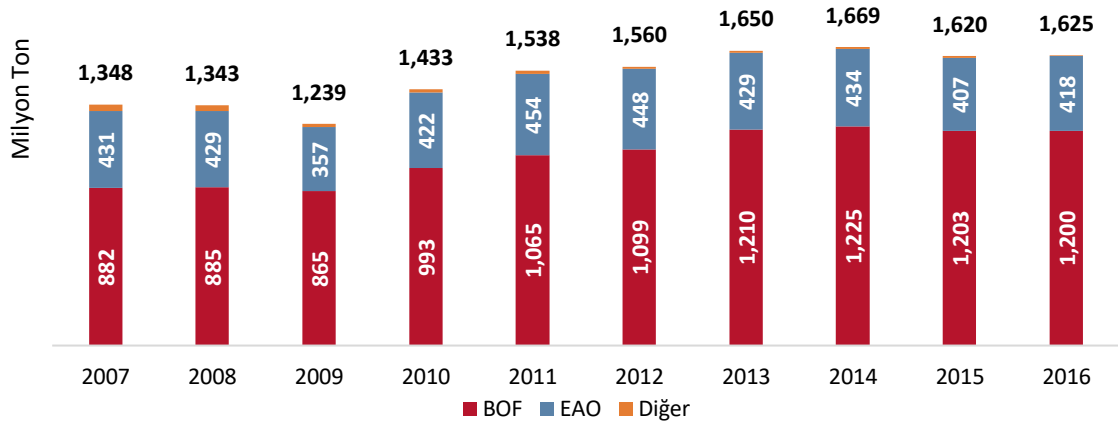
Grafik 10: Küresel Ham Çelik Üretimi

Kaynak: Worldsteel

Üretim yöntemine göre küresel çelik üretimi incelendiğinde, BOF ile üretim yapan tesislerin 2009 ve 2015 yılları dışında üretimlerinde artış gerçekleştiği görülmektedir. Demir cevheri fiyatlarında hızlı gerileme izlenen 2013 yılından itibaren karlılığı artan entegre tesislerin üretimini artırdığı ve BOF ile üretimin artış gösterdiği dikkat çekmektedir.

Grafik 11: Üretim Yöntemine Göre Ham Çelik Üretimi

Kaynak: Worldsteel

2017 yılında Asya ülkeleri küresel çelik üretiminin yaklaşık %68'ini gerçekleştirmiştir. En büyük üreticiler incelendiğinde Çin, Japonya ve Hindistan'ın ilk üç sırayı aldığı görülmektedir. 2017 yılında önde gelen çelik üreticilerinin Japonya hariç tamamının üretiminde artış izlenmiştir. En büyük 10 üretici arasında ham çelik üretiminde en yüksek artış %13,1 ile Türkiye'de gerçekleşmiştir.

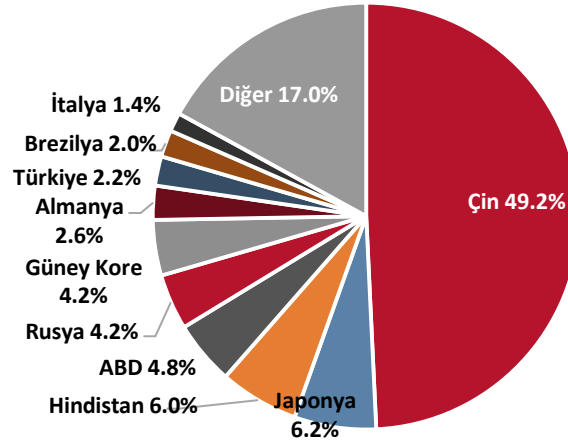
Tablo 4: Ham Çelik Üretiminde Önde Gelen Ülkeler

Sıralama	Ülke	2017 Üretimi (Mn Ton)	2016 Üretimi (Mn Ton)	Değişim (%)
1	Çin	831,7	786,9	5,7
2	Japonya	104,6	104,7	(0,1)
3	Hindistan	101,4	95,5	6,2
4	ABD	81,6	78,5	4,0
5	Rusya	71,3	70,5	1,3
6	Güney Kore	71,1	58,6	3,7
7	Almanya	43,6	42,1	3,5
8	Türkiye	37,5	33,2	13,1
9	Brezilya	34,4	31,3	9,9
10	İtalya	24,0	23,4	2,9
Dünya		1.691,2	1.606,1	5,3

Kaynak: Worldsteel

Dünyanın en büyük ilk 10 üreticisi 2017 yılında küresel ham çelik üretiminin %83'ünü, Çin ise üretimin yarısına yakını tek başına gerçekleştirmiştir. 2006 yılından günümüze çelik üretiminin dağılımı incelendiğinde, Çin'in payını %33 seviyesinden %49'a yükselttiği, AB, BDT ve Japonya'nın üretimdeki paylarının gerilediği izlenmektedir.

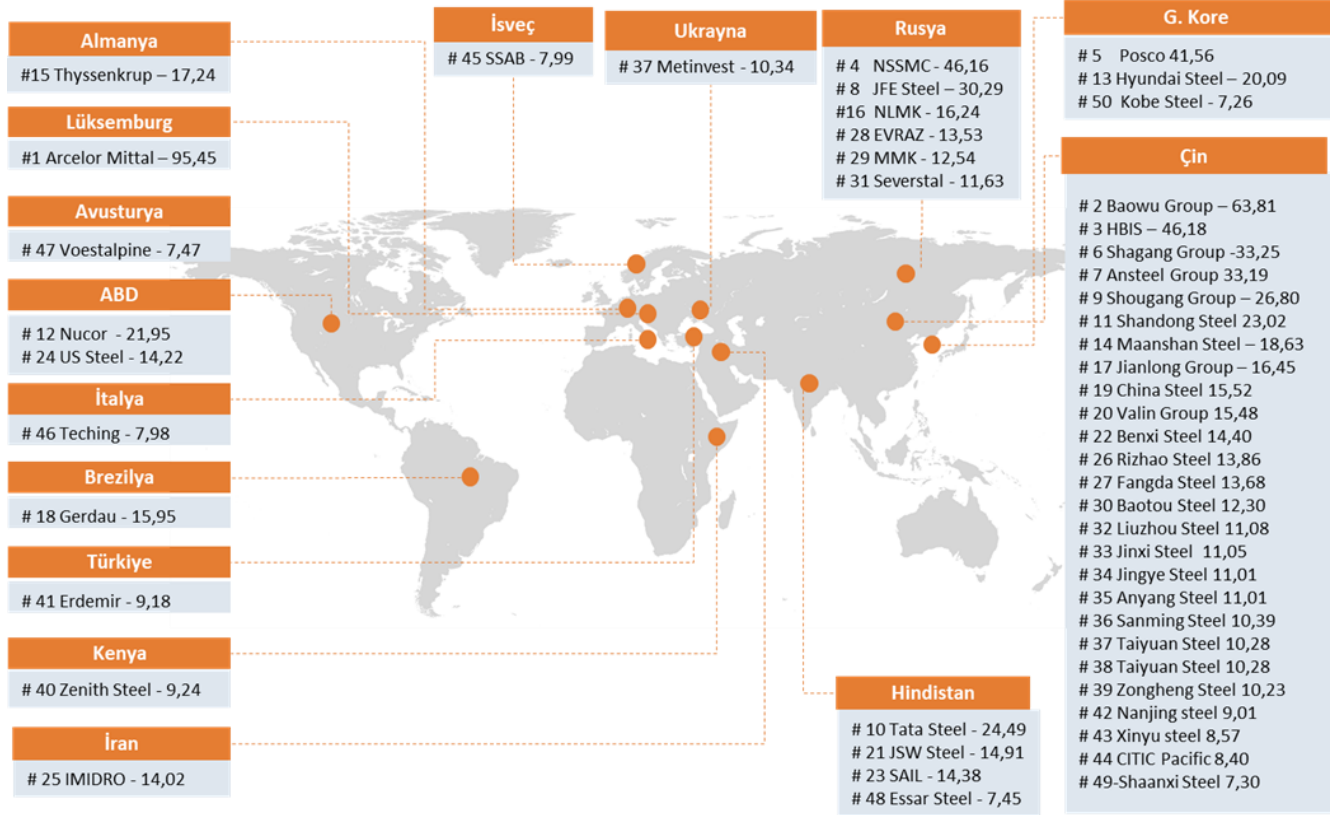
Grafik 12: Dünya Ham Çelik Üretimi Dağılımı (2017)

Kaynak: Worldsteel

Dünyadaki çelik üreticilerinin coğrafi dağılımı incelendiğinde, ilk 50 üreticinin büyük bölümünün Asya'da yer aldığı izlenmektedir.

Grafik 13: Üretim Miktarına Göre En Büyük 50 Çelik Üreticisi (Milyon Ton, 2016)

Kaynak: Worldsteel

Arz fazlasının yaşandığı demir çelik sektöründe şirketler, pazar payı kazanmak, yeni pazarlara ulaşmak ve ölçek ekonomisinden faydalanmak amacıyla satın alma ve birleşme işlemleri gerçekleştirmektedirler. 2016 yılının sonunda dünyanın en büyük üreticilerinden olan Çin menşeli Baosteel, kendisine göre daha küçük ölçekli sayılabilecek rakibi Wuhan Steel ile birleşerek dünyanın ikinci, Çin'in ise en büyük çelik üreticisi Baowu Steel'ı oluşturmuştur. Grup, ilerleyen dönemlerde satın alma ve birleşmeler ile büyümeye devam edeceğini açıklamıştır.

Çelik fiyatlarındaki düşüş Avrupalı şirketleri yeniden yapılanmaya ve konsolidasyona itmiştir. 2017 yılının Haziran ayında ArcelorMittal'in yer aldığı konsorsiyumun Ilva'yı satın almasından kısa süre sonra Tata Steel ve ThyssenKrupp Steel bir ortak girişim kurulmasına ilişkin ön anlaşmaya varmışlardır. McKinsey'e¹ göre gelecekte Avrupa'da yıllık üretimi bir milyon tonun altında bulunan ve niş üretim gerçekleştiren 150'ye yakın şirketi kapsayan birleşmeler ve ortaklıklar gerçekleşebilecektir.

¹The Current Capacity Shake-Up In Steel and How The Industry is Adapting, January 2018

Tablo 5: Demir Çelik Sektöründe Yakın Dönemde Gerçekleşen Birleşme ve Satın Alma İşlemleri

İşlem Tarihi	Hedef Şirket	Hedef Şirket Ülkesi	Alıcı Şirket	Alıcı Şirket Ülkesi	Tutarı (Milyon \$)
Nis-2018	Electrosteel Steels Ltd.	Hindistan	Vedanta Ltd.	Hindistan	274
Nis-2018	VDM Metals	Lüksemburg	Lindsay Goldberg LLC	ABD	737
Mar-2018	Evrar DMZ (%97.7 Pay)	Ukrayna	DCH LLC	Ukrayna	106
Ara-2017	ArcelorMittal Frydek-Mistek	Çekya	Stalprodukt SA	Polonya	47
Eyl-2017	FN Steel	Hollanda	British Steel	İngiltere	m.d.
Haz-2017	Ilva	İtalya	ArcelorMittal, Marcegaglia SA, Intesa Sanpaolo	Lüksemburg-İtalya	2.010
Mar-2017	Gerdau Diaco (%50 Pay)	Dominik Cum.	Putney Capital	Dominik Cum.	83
Eyl-2016	Tuper (%40 Pay)	Brezilya	ArcelorMittal SA	Lüksemburg	m.d.

Kaynak: Mergermarket

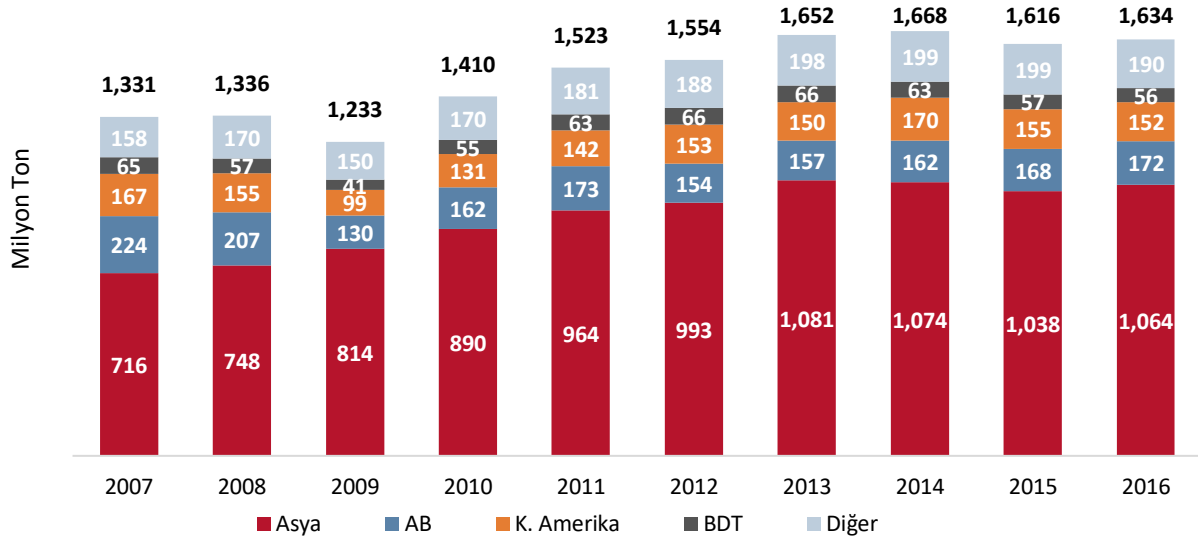
Korumacılığın giderek arttığı sektörde antidamping uygulamalarının etkisi ile önemli pazarlara erişimi kısıtlanan üreticilerin bu pazarlarda varlıklarını sürdürebilmek amacıyla şirket satın almayı tercih edebileceği düşünülmektedir. Forbes'a göre, ABD'de ithal çelikte %25 ve ithal alüminyumda %10 oranında uygulanmaya başlanan ek gümrük vergisinin sürmesi halinde başta Çin merkezli birçok üreticinin ABD'de ortaklık kurma yoluna gidebileceği konuşulmaktadır.²

4. Tüketim

Çelik; inşaat, altyapı, otomotiv, makine ve beyaz eşya başta olmak üzere birçok sektörde girdi olarak kullanılmaktadır. Bu sebeple, küresel ekonomideki gelişmeler çelik tüketimi üzerinde etkili olmaktadır. Küresel çelik tüketimi incelendiğinde 2007 yılında 1,3 milyar ton seviyesindeki tüketimin 2009 yılında küresel ekonomik krize paralel olarak gerilediği, daha sonra ise kademeli olarak artış gösterdiği görülmektedir. 2014 yılında rekor seviyeye ulaşan çelik tüketiminin, 2015 ve 2016 yıllarında Çin kaynaklı tüketimin azalması ile gerileme gösterdiği izlenmektedir.

² <https://www.forbes.com/sites/mergermarket/2018/03/20/trump-steel-and-aluminum-tariffs-could-drive-inbound-ma/#2b368bab5bcf>

Grafik 14: Küresel Ham Çelik Tüketimi

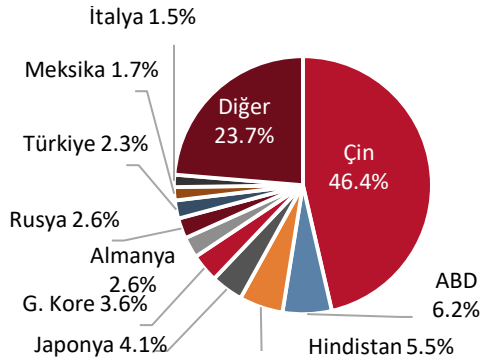

Kaynak: Worldsteel

*2017 verisi aynı detayda mevcut değildir.

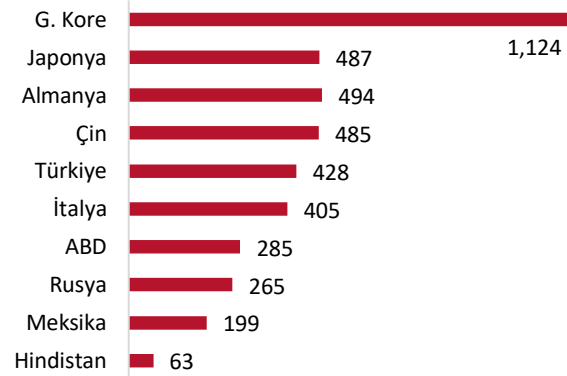
Dünyanın önde gelen çelik tüketicileri incelendiğinde Çin'in küresel çelik talebinin yaklaşık %46'sını oluşturduğu görülmektedir. Çelik üretimindeki konumu nispeten daha sınırlı olan ABD ise tüketimde ikinci sıradadır. Kişi başına çelik tüketimi incelendiğinde otomotiv, makine ve gemi inşa sektörlerinin gelişmiş olduğu G. Kore'nin ilk sırada yer aldığı izlenmektedir.

Grafik 15: Küresel Çelik Tüketiminin Dağılımı, 2016

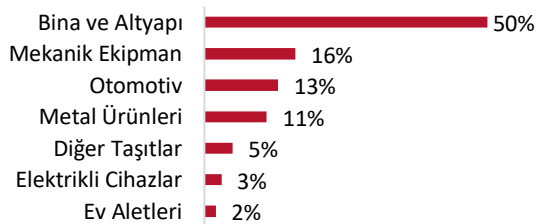
Kaynak: Worldsteel

Grafik 16: Kişi Başı Çelik Tüketimi (Kg), 2016

Kaynak: Worldsteel

Grafik 17: Sektörlere Göre Küresel Çelik Kullanımı

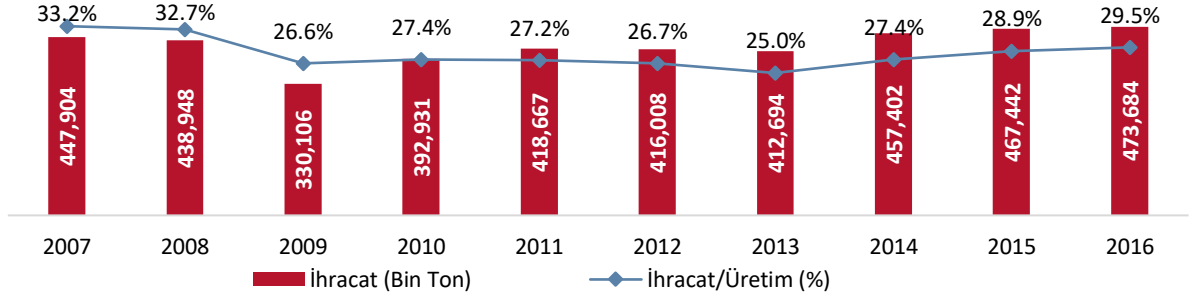
Kaynak: ABD Ticaret Bakanlığı, 2014

Küresel çelik talebinin sektörlere göre dağılımı incelendiğinde, inşaat ve altyapı sektörlerinin ilk sırayı aldığı görülmektedir. Mekanik ekipmanlar ve otomotiv sektörleri toplam talebin yaklaşık %30'unu, trenler ve gemiler gibi diğer taşıtlar ise küresel talebin %5'ini oluşturmaktadır.

5. Dış Ticaret

Küresel çelik ihracatı küresel krizin etkisi ile 2007-2009 yılları arasında önemli ölçüde gerileme göstermiş, bu dönemde Çin gibi önemli üreticilerin mamul ve yarı mamul çelik ticaretinde açık vermesinin de etkisiyle ihracatın üretimden aldığı pay %26 seviyesine kadar gerilemiştir. İlerleyen dönemlerde özellikle AB kaynaklı olarak küresel ihracatta dalgalanmalar izlenmiştir. 2014 yılında kriz öncesi seviyeye yükselen küresel çelik ticareti, kademeli olarak artış göstermektedir.

Grafik 18: Küresel Çelik İhracatı

Kaynak: Worldsteel

Çelik mamul ve yarı mamul ihracatında önde gelen ülkeler incelendiğinde önemli üreticilerin aynı zamanda ihracatta da önemli rol aldığı, ilk 10 ihracatçının ise küresel ihracatın %70'e yakınını gerçekleştirdiği izlenmektedir. İhracatta ilk sırada yer alan Çin'in çelik üretimi 2017 yılında %5,7'ye yakın artmasına karşın ihracatın üretimden aldığı pay %13,5 seviyesinden %8,8'e gerilemiş, çelik ihracatı ise %30'a yakın azalarak 73,3 milyon ton seviyesinde gerçekleşmiştir. Çelik tüketiminde Çin'in ardından ikinci sırada yer alan ABD üretiminin talebi karşılayamamasının etkisiyle ise en büyük ithalatçı konumundadır. ABD'de altyapı yatırımlarının hızlanmasının etkisi ile 2017 yılında çelik ithalatı %15 artış göstermiştir.

Tablo 6: Ülkelere Göre Çelik Dış Ticareti, 2016

Çelik Mamul ve Yarı Mamul İhracatı			
#	Ülke	Miktar (Bin Ton)	Pay (%)
1	Çin	108,1	22,8
2	Japonya	40,5	8,5
3	Rusya	31,2	6,6
4	Güney Kore	30,6	6,5
5	Almanya	25,1	5,3
6	Ukrayna	18,2	3,8
7	İtalya	17,9	3,8
8	Belçika	16,7	3,5
9	Türkiye	15,3	3,2
10	Fransa	13,7	2,9
Dünya Toplam		473,7	100,0

Çelik Mamul ve Yarı Mamul İthalatı			
#	Ülke	Miktar (Bin Ton)	Pay (%)
1	ABD	30,9	6,7
2	Almanya	25,5	5,5
3	Güney Kore	23,3	5,1
4	İtalya	19,6	4,2
5	Vietnam	19,5	4,2
6	Tayland	17,6	3,8
7	Türkiye	17,0	3,7
8	Fransa	14,6	3,2
9	Çin	13,6	2,9
10	Belçika	13,0	2,8
Dünya Toplam		461,3	100,0

Kaynak: Worldsteel

Türkiye Demir Çelik Sektörü

Şekil 3: Türkiye Demir Çelik Sektörü Özet Göstergeler, 2017

Kaynak: TÇÜD, SteelOrbis, TÜİK Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri (2015)

*Mamul ve yarı mamul ithalatını ifade etmektedir.

1. Hammadde

Hurda Çelik

Hem EAO hem de BOF ile üretimde önemli yere sahip olan hurda çelik, EAO ile üretimde temel hammadde olarak kullanılmaktadır. Küresel üretim ağırlığının tersine ham çelik üretimini çoğunlukla EAO'lu tesislerde gerçekleştiren Türkiye, sıvı çelik üretimi için önemli miktarda hurda çeliğe ihtiyaç duymaktadır. Yeterli hurda arzını nitelik ve miktar bakımından iç pazarda bulamayan ve ihtiyacını ağırlıklı dış pazardan ithalatla karşılayan sektör Dünya'nın en büyük hurda çelik ithalatçısı konumundadır. Sektörde gerçekleştirilen hurda çelik ithalatı, üretim miktarına paralel olarak hareket etmekte; ham çelik üretiminin arttığı yıllarda hurda çelik ithalatının arttığı ve üretimin azaldığı yıllarda gerilediği izlenmektedir.

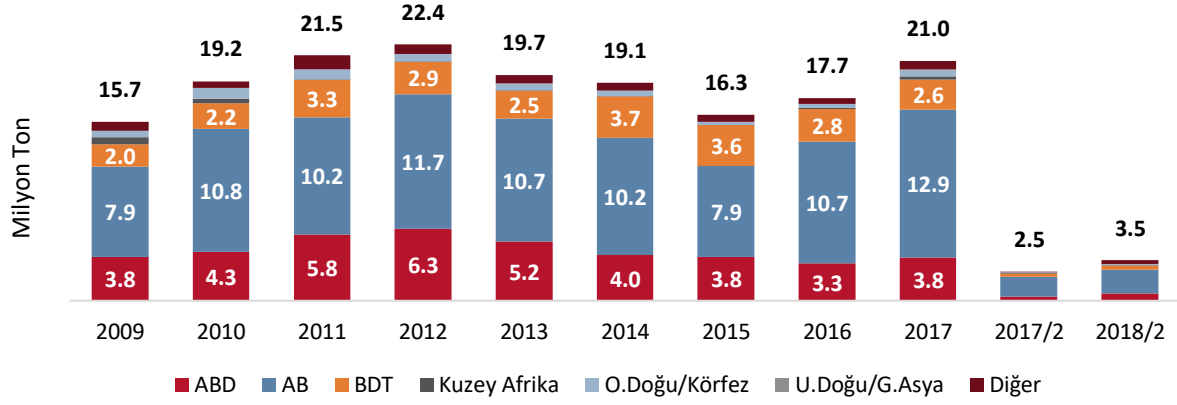
2009-2018 yılları arasında miktar olarak en yüksek ithalatın 2012 yılında (22,4 milyon ton) gerçekleştirildiği, takip eden yıllarda üretimin azalması paralelinde daralarak 2015 yılında 16,2 milyon ton seviyesine kadar gerilediği; sektördeki olumlu görünümün arttığı ve mamul fiyatlarının yükseldiği 2017 yılında ise yaklaşık 21 milyon ton seviyesine yükseldiği görülmektedir.

Türkiye yıllar itibarıyla hurda çelik ithalatının yarısından fazlasını AB ülkelerinden gerçekleştirirken, ABD, Birleşik Krallık, Hollanda, Rusya, Belçika önemli ithalat pazarlarıdır. 2017 yılında AB ülkelerinden gerçekleştirilen ithalat %21 artarak 12,9 milyon ton, ABD'den yapılan ithalat ise %16 artarak 3,8 milyon ton olmuştur.

Ham çelik üretiminin en yüksek seviyeye ulaştığı 2017 yılında; hurda ithalatının ham çelik üretiminde önceki zirvenin yaşandığı yıl olan 2012'deki seviyelerin altında kalmasında söz konusu yıllar arasında

entegre tesislerde görülen kapasite artışı ve buna paralel olarak 2017 yılında 2012'ye kıyasla BOF ile üretimin toplam üretimden daha fazla pay alması etkili olmuştur.

Grafik 19: Türkiye Hurda Çelik İthalatı

Kaynak: TÇÜD

Demir Cevheri

Özellikle entegre tesislerde gerçekleştirilen çelik üretiminde önemli paya sahip olan demir cevherinin dünyadaki rezervlerin yaklaşık %80'i Avustralya, Rusya, Brezilya, Çin, Hindistan, Ukrayna ve Kanada'da bulunmaktadır.³ Türkiye, demir cevheri rezervi bakımından zengin bir ülke olmamakla birlikte, demir cevheri ihtiyacının %40'a yakını yerli kaynaklardan karşılamaktadır.

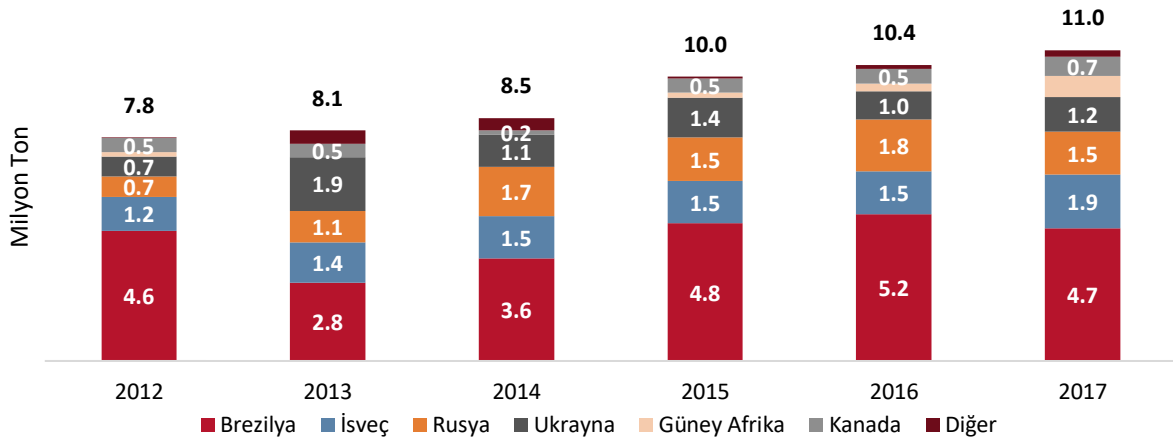
Türkiye demir cevheri rezervleri Divriği, Bingöl ve Kayseri bölgelerinde yoğunlaşmış olmakla beraber, Kesikköprü, Balıkesir ve Adapazarı çevresinde de çeşitli büyüklüklerde rezervler bulunmaktadır. Söz konusu cevherlerin bir kısmı entegre tesislerde kullanılması için zenginleştirilmesi gereken yataklardan oluşurken; özellikle Sivas, Malatya ve Erzincan bölgesinde bulunan cevherlerin büyük bir bölümü tenör ve içeriği bakımından doğrudan kullanıma uygun demir cevheri yataklarıdır⁴. Oyak Maden Metalurji Grubu'na bağlı Erdemir Madencilik Sanayi Sivas Divriği'deki tesisinde demir cevheri ve pelet üretimi gerçekleştirmekte ve Türkiye demir cevheri üretiminin %50'sini; sektördeki ihtiyacın ise %20'sini karşılamaktadır.

Demir cevheri ihtiyacının ağırlıklı kısmı ithalat yoluyla karşılanırken, Brezilya, İsveç, Rusya ve Ukrayna sektörün önemli ithalat pazarları olmuştur.

³ Mineral Commodity Summaries 2018, US Department of Interior US Geological Survey

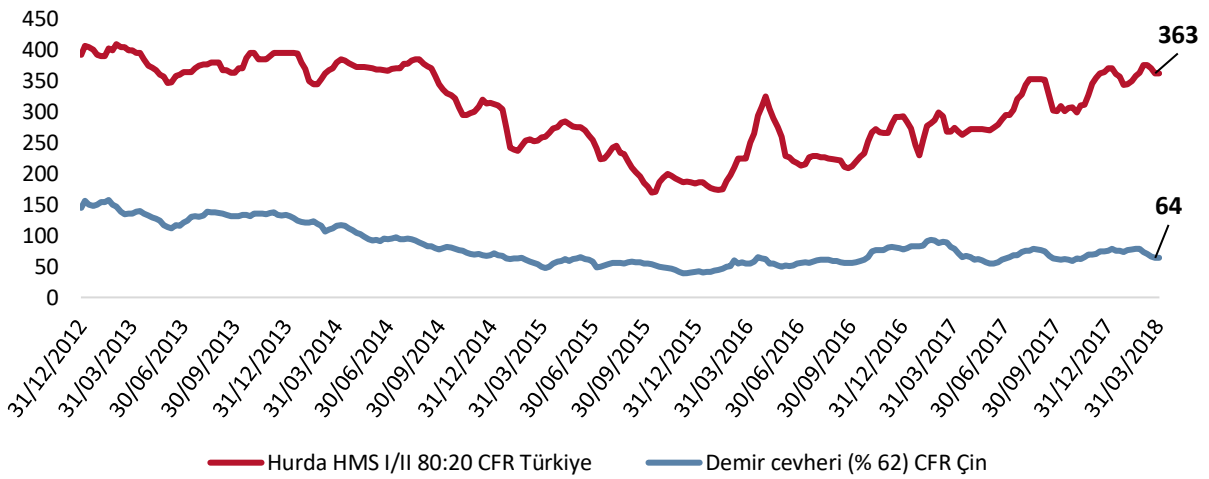
⁴ Türkiye'de Demir Cevheri Madenciliği, Madencilik Bülteni, TMMOB Maden Mühendisleri Odası, 2015

Grafik 20: Türkiye Demir Cevheri İthalatı

Kaynak: SteelOrbis

Grafik 21: Demir Cevheri ve Hurda Fiyatları Gelişimi (ABD Doları/Ton)

Kaynak: SteelOrbis

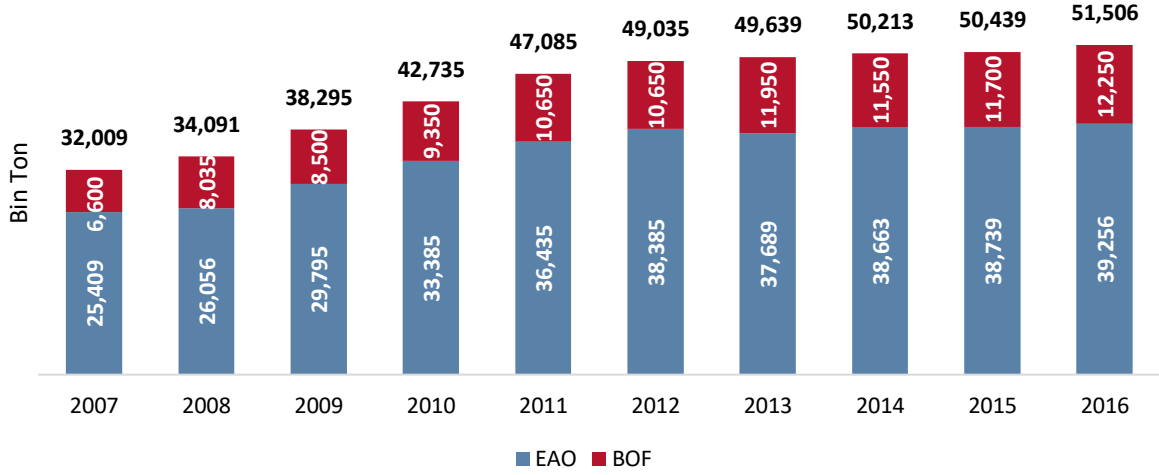
2012 yılından itibaren küresel emtia fiyatlarında yaşanan gerileme, demir cevheri arzındaki hızlı artış ve Dünya'nın en büyük demir cevheri tüketicisi Çin'in tüketiminde görülen yavaşlama sonucu gerileme trendi gösteren demir cevheri fiyatları 2015 yılında 38 ABD doları/ton seviyesine kadar düşmüştür. 2016 yılında Çin'in çelik üretiminde kaydedilen artış ve ABD seçimleri sonrasında altyapı yatırımlarını artırmaya yönelik politikalar nedeniyle artış eğilimi göstermiştir. Yaşanan artış sonucu fiyatlar 2013 yılı ve öncesindeki fiyat düzeylerinin hala önemli miktarda altında olsa da, fiyatlarda görülen güçlü seyir mamul fiyatlarına olumlu yansımış ve sektörün canlanmasını sağlamıştır.

2. Kapasite

Çelik sektörünün toparlanmaya başladığı 2010 yılından itibaren kapasite yatırımlarının hız kazandığı, 2010 ve 2011 yıllarında ham çelik üretim kapasitesinin yıllık ortalama %11 arttığı görülmektedir. Üretimin önceki dönemlere göre zirveye ulaştığı 2012 yılında kapasite artışı yavaşlayarak %4 seviyesinde gerçekleşmiştir. Piyasa koşullarının olumsuz seyrettiği 2013-2016 yılları arasında yıllık bazda yaklaşık %1 seviyesinde kapasite artışı sergileyerek 2016 itibarıyla 51,5 milyon ton kapasiteye ulaşmıştır.

Geçtiğimiz 10 yıl itibarıyla, Türkiye'nin ham çelik kapasitesinin ortalama %77'sini elektrik ark ocaklı tesisler oluşturmaktadır. Benzer şekilde, piyasada EAO'lu tesislerde üretim gerçekleştiren firmaların fazlalığı ve yatırım maliyetlerinin görece düşüklüğü nedeniyle kapasite artışlarının ağırlıklı kısmı elektrik ark ocaklı tesislerden kaynaklanmaktadır.

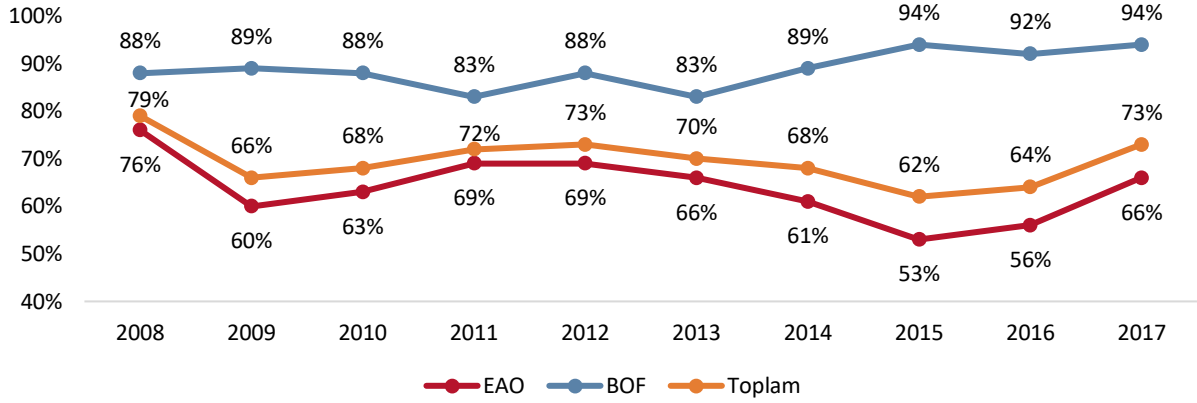
Grafik 22: Üretim Yöntemlerine Göre Ham Çelik Üretim Kapasitesi

Kaynak: TÇÜD

Tesislerin kapasite kullanım oranları incelendiğinde, EAO'lu tesislerde ham çelik üretiminde kapasite kullanımı yıllar itibarıyla dalgalı bir seyir izlerken, BOF ile üretim yapan tesislerin kapasite kullanımı görece stabil bir seyir izlemiştir. EAO ile üretim yapan tesisler, fiyatların düştüğü ve karlılıkların azaldığı dönemlerde üretimlerini kısmış ancak BOF ile üretim yapan tesisler benzer seviyede üretimlerine devam etmişlerdir. Mamul fiyatlarında gerileme izlenen 2014 yılında cevher fiyatlarındaki düşüşün hurda çelik fiyatlarına göre daha hızlı gerçekleşmesi BOF'lu tesislerin üretimlerini olumlu etkilerken EAO'lu tesislerin karlılığını ve üretimini olumsuz etkilemiştir. Bu kapsamda, EAO'lu tesislerde üretimde kapasite kullanım oranları 2015 yılında %53'e kadar düşerken, aynı yıl entegre tesislerde kapasite kullanım oranı artarak %94 seviyesinde gerçekleşmiştir. Söz konusu bilgiden hareketle, birim üretim maliyetleri görece daha düşük olan ve mamul – hammadde fiyat marjının daha geniş olduğu entegre tesislerde gerçekleştirilen üretimin sektörel gelişmelerden EAO'lu tesislerde üretim gerçekleştirenlere kıyasla daha sınırlı etkilendiği söylenebilmektedir.

Grafik 23: Türkiye Ham Çelik Üretimi Kapasite Kullanım Oranı

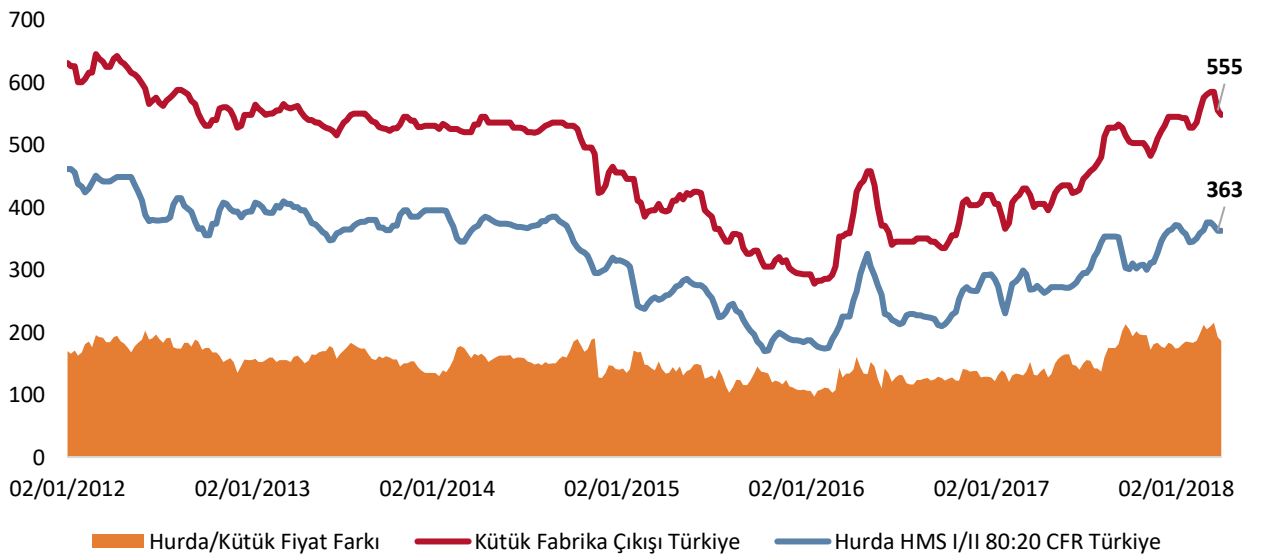

Kaynak: TÇÜD

3. Üretim

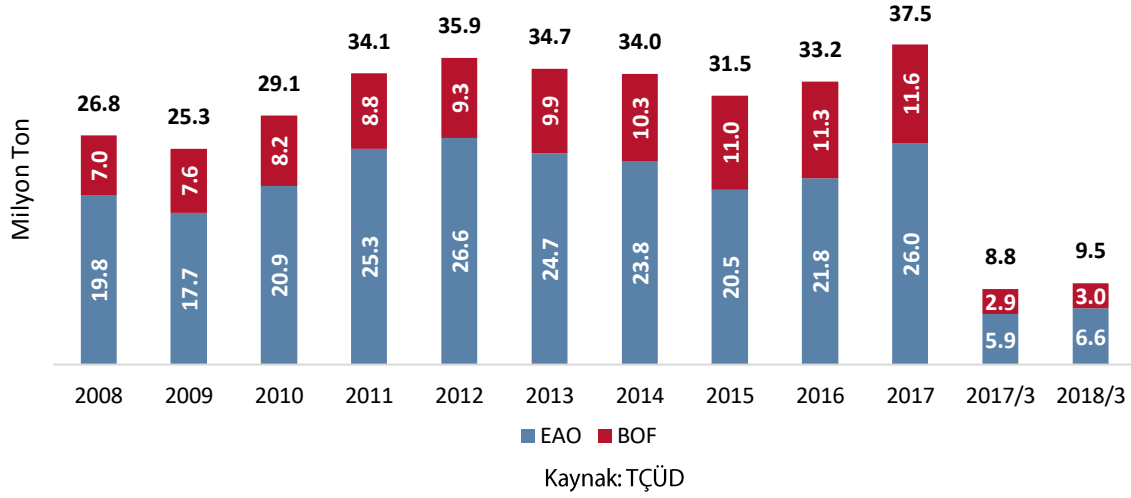
Türkiye, dünyanın 8. büyük ham çelik üreticisi olup üretiminin ağırlıklı kısmını elektrik ark ocaklı tesislerde gerçekleştirmektedir. Toplam sıvı çelik üretim kapasitesinde ciddi bir artışın yaşandığı 2011 yılının ardından 2015 yılına kadar üretimi ortalama 34,7 milyon ton olan sektörde, tüm dünyada olumsuz geçen 2015 yılında üretim miktarı en büyük daralmayı yaşayarak 31,5 milyon ton seviyesine gerilemiştir. Söz konusu gerilemede EAO'lu tesislerin üretimindeki azalma etkili olmuş ve takip eden yıllarda piyasa fiyatlarının üreticiler lehine hareket etmesi sonucu üretim miktarları yıllar içerisinde kademeli bir artış sergilemiş ve 2017 yılında 37,5 milyon ton ile yıllar içerisinde en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Yıllar içerisinde BOF ile üretim gerçekleştiren tesislerde üretim miktarları cüzi artışlar gösterse de, EAO ile üretim yapan tesislerin çıktılarındaki değişim asıl etkiyi yaratmıştır.

Grafik 24: Çelik Hurdası ve Kütük Fiyat Gelişimi (ABD Doları/Ton)

Kaynak: SteelOrbis

Grafik 25: Üretim Yöntemlerine Göre Türkiye'nin Ham Çelik Üretimi Gelişimi

Çelik hurdası ve yarı mamul kütük arasındaki fiyat farkının gerilediği dönemlerle sektörün çelik üretiminin azaldığı dönemler benzerlik göstermektedir. Bu kapsamda, EAO ile üretim yapan firmalar fiyat farkının daraldığı dönemlerde üretimlerini azaltmış; 2012 ve 2017-2018 dönemleri gibi farkın yüksek olduğu dönemlerde ise çelik üretimi artmıştır.

Yarı mamul türlerine göre Türkiye'nin ham çelik üretimi değerlendirildiğinde özellikle 2006 yılı sonrasında slab'a (yassı ürün) yapılan yatırımların artmasıyla yassı ürün kapasite ve üretim miktarlarında hızlı bir gelişim yaşanmıştır. 2008 yılına kadar olan süreçte toplam üretimin yaklaşık %16'sı seviyesinde olan yassı ürün üretimi takip eden yıllarda artmış ve güncel durumda toplam üretimin %31'ini oluşturur duruma gelmiştir.

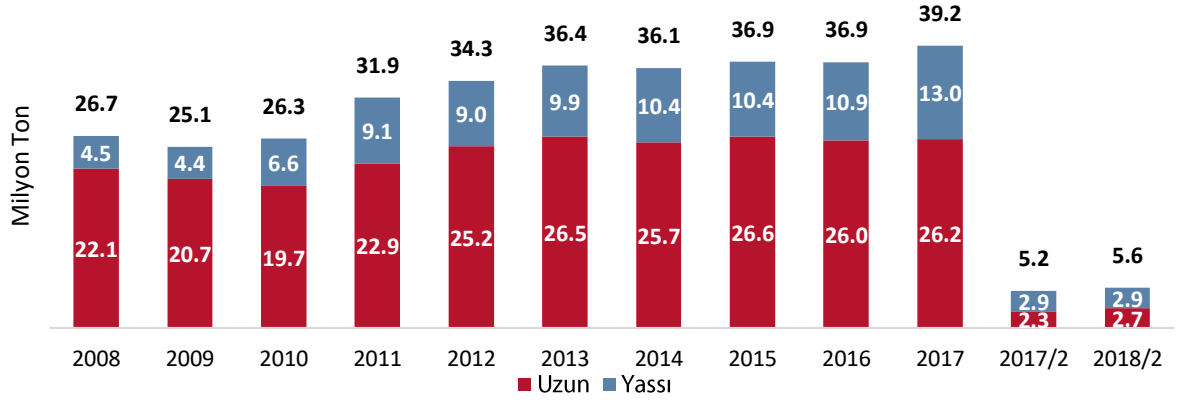
Grafik 26: Yarı Mamul Türüne Göre Ham Çelik Üretimi (%)

Kaynak: TÇÜD

Sektörde çelikhanesi olmadan, piyasadan yarı mamul satın alıp haddeleme işlemi gerçekleştirerek nihai mamul satışı gerçekleştiren firmaların da dâhil edilmesiyle, piyasadaki oyuncu sayısı ve üretim miktarı artış göstermektedir. Bununla birlikte, nihai mamuller değerlendirildiğinde de Türkiye'de çelik ürünleri üretiminin ağırlıklı uzun mamul üretimine dayandığı göze çarpmaktadır. Nihai mamul üretimindeki payların yarı mamul üretim payları paralelinde değiştiği görülmektedir.

Grafik 27: Nihai Mamul Türüne Göre Çelik Üretimi

Kaynak: TÇÜD

Grafik 28: Nihai Mamul Türüne Göre Çelik Üretimi Dağılımı (%)

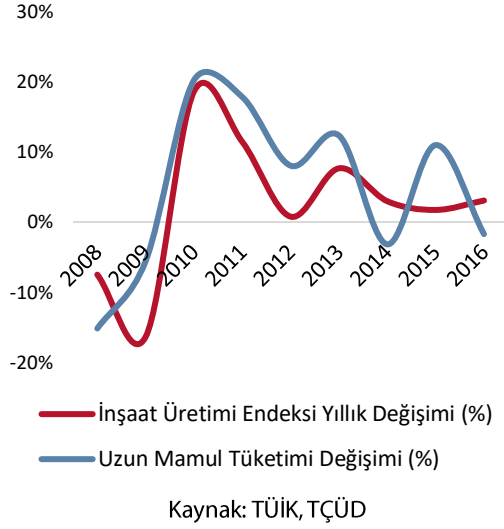

Kaynak: TÇÜD

4. Tüketim

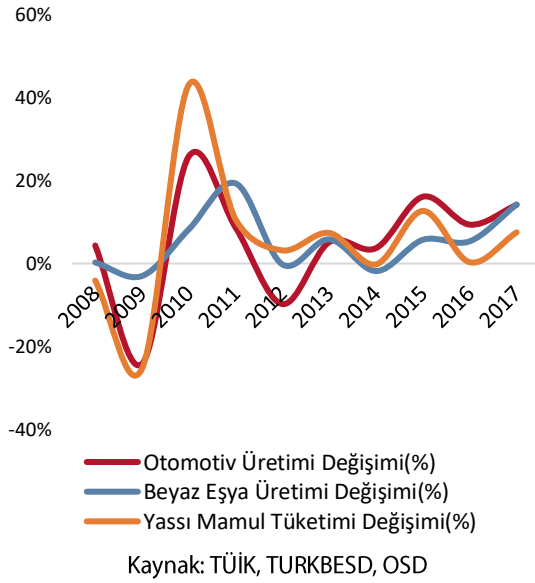
Türkiye'nin nihai çelik tüketimi incelendiğinde, 2017 yılı itibarıyla 36 milyon ton seviyesinde gerçekleşen toplam tüketimin yaklaşık olarak yarısının uzun, yarısının ise yassı ürün tüketiminden oluştuğu görülmektedir. Çelik talebi yıllar itibarıyla, 2016 yılı dışında, artış eğiliminde olup; tüketim kompozisyonu benzer oranda seyretmiştir.

Grafik 29: İnşaat Üretim Endeksi ve Uzun Mamul Tüketim Miktarı Gelişimi

Uzun mamul tüketimi inşaat, tarım gibi sektörlerin etkisinde hareket etmiş ve TÇÜD verilerine göre, 2017 yılında 18,3 milyon ton uzun mamul tüketimi gerçekleştirilmiştir. Sektörde, uzun mamul üretiminin, tüketimin oldukça üzerinde seyretmesi sonucu tüketimin tamamına yakını iç pazardaki üretimden karşılanmaktadır. Söz konusu üretim fazlasının kaydedildiği dönemde mevcut üretimin dışında atıl kapasitelerin de bulunması, iç pazardaki tüketim talebinin artması durumunda da yine iç pazardan karşılanabilmesi için yeterli kapasite olduğunu ortaya koymaktadır. Bununla beraber, piyasadaki fiyat hareketlerinin talebin karşılanmasında yerli ve ithal ürün kırımını değiştirmesi muhtemeldir.

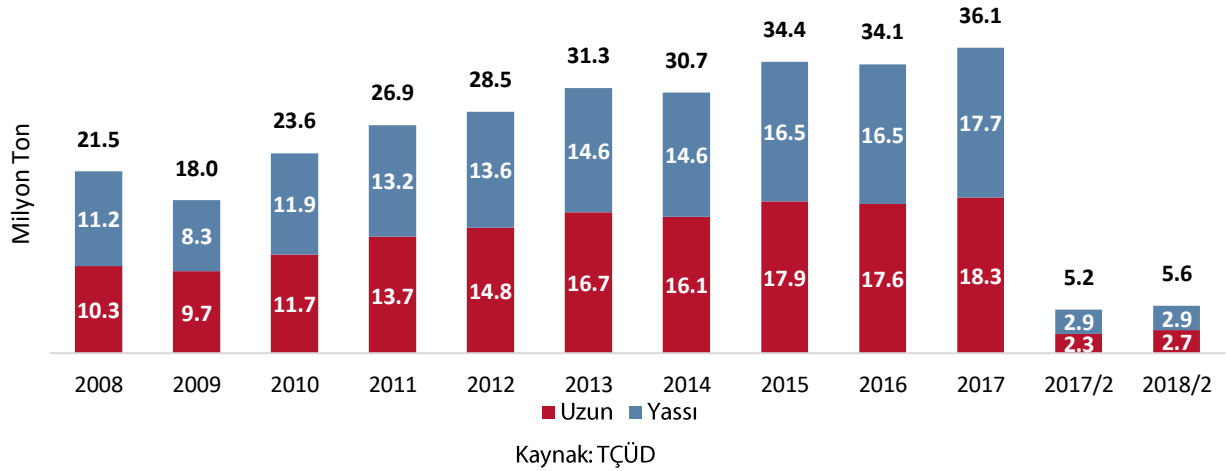
Grafik 30: Otomotiv, Beyaz Eşya Üretimi ve Yassı Mamul Tüketim Miktarı Gelişimi

Otomotiv, beyaz eşya ve makine gibi orta-ileri teknoloji gerektiren ve katma değeri yüksek sektörlerin üretimleriyle paralel seyreden yassı çelik tüketimi yıllar içerisinde artış eğilimi göstermiştir. 2017 yılında %7 oranında artarak 17,7 milyon ton seviyesinde gerçekleşen yassı ürün talebinin Türkiye'nin mevcut üretiminin üzerinde olması nedeniyle tüketimin önemli bir kısmı ithalattan karşılanmaktadır. Yassı mamul üretiminin ağırlıklı BOF ile üretim gerçekleştiren tesislerde yapılması ve orta-ileri teknoloji gerektiren sektörlerde mamul kalite standardının yüksek seviyede olması yurtiçinde üretilen yassı mamuller için kalite ve fiyat baskısı oluşturmaktadır. Buna bağlı olarak, güncel durumda yassı mamul tüketimine benzer seviyede yassı ürün kapasitesi mevcut olmakla birlikte, yıllar içerisinde tüketimde ithalatın payının yüksek

olmasının, dış piyasa kaynaklı kalite ve fiyat baskısı sonucu oluşan rekabetten kaynaklandığı düşünülmektedir.

Grafik 31: Türkiye Nihai Mamul Tüketimi

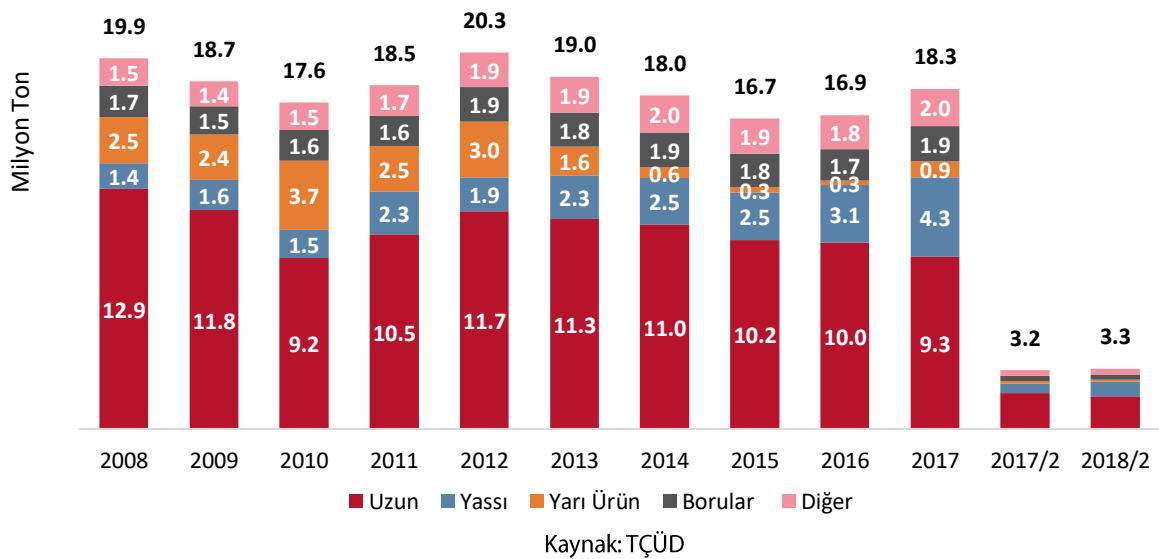
2017 yılında ileri bağlantılı sektörlerden otomotiv ve beyaz eşya üretimlerinde yıllar içerisindeki en yüksek üretim miktarlarına ulaşılmıştır. Ulaşılan rekor seviyedeki üretim miktarları yassı çelik talebini olumlu etkilemiş ve yassı çelik tüketimi yıllar içerisindeki en yüksek düzeyi yakalamıştır. Benzer şekilde, inşaat sektörü üretiminde kaydedilen artış, özellikle uzun mamule olan talebi canlı tutmuş ve 2017 yılında çelik tüketimi tarihinin en yüksek seviyesine ulaşmıştır.

5. Dış Ticaret

İhracat

Türkiye'nin toplam çelik ihracatının yıllar içerisinde dalgalı bir seyir izlemesine karşın yıllar itibarıyla ortalama 18 milyon ton seviyesinde gerçekleştiği görülmektedir. Sektörün uzun mamul üretiminin yurtiçi tüketiminden fazla olmasının sonucu olarak, uzun mamul ihracatı toplam ihracatın yarısından fazlasını oluşturmaktadır. Yıllar içerisinde en fazla ihracatı yapılan ürünlerin sıralaması değişse de, son dönemde yassı ürünler en fazla ihracatı yapılan ikinci ürün grubunu oluşturmuştur.

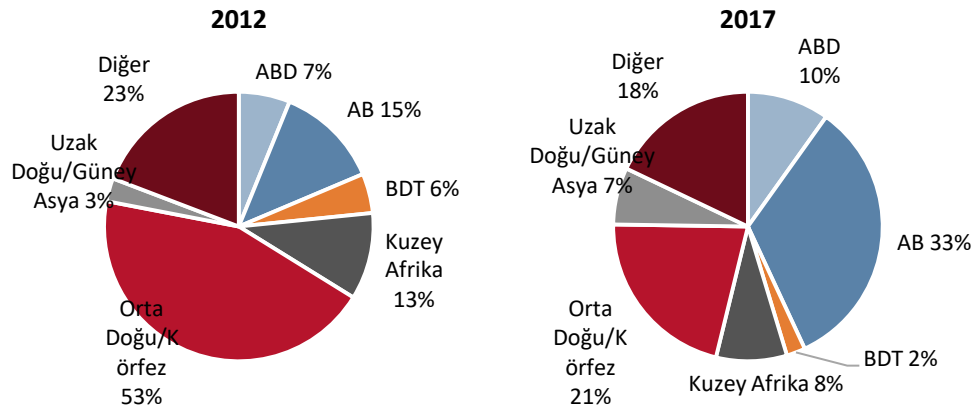
Grafik 32: Türkiye Çelik İhracatı

İhracat pazarları içerisinde 2017 yılına kadar Ortadoğu ve Körfez Bölgesi en önemli ihracat pazarı olmuştur. Ağırlıklı olarak bölgede gerçekleştirilen altyapı ve inşaat projeleri, inşaat demiri gibi uzun mamullere olan talebi yıllar içerisinde canlı tutarken son dönemde söz konusu bölgeye yapılan ihracatta gerileme görülmüştür. Bölgeye yapılan ihracattaki daralmada, bölgede yaşanan siyasi gelişmeler ile yatırımların yavaşlamasının etkili olduğu düşünülmektedir. 2017 yılında Ortadoğu ve Körfez Bölgesi'ne yapılan ihracatın azalmasının sonucunda demir çelik üreticilerinin AB ülkelerine ve Uzak Doğu / Güney Asya Bölgesi'ne odaklandığı ve bu bölgelere yapılan ihracatta önemli oranda artış yaşandığı görülmektedir.

İhracat verileri incelendiğinde, 2016 -2017 yıllarında AB ülkelerine gerçekleştirilen yassı ürün ihracatında; ilgili dönemde AB'nin Çinli firmalara karşı başlattığı antidamping soruşturmaları sonucu bölge ülkelerinin alımlarını Türkiye'ye yönlendirmesinin etkili olduğu görülmektedir. İlgili dönemde özellikle yassı ürün üreticilerinin bölge ülkelerine ihracatı artmıştır.

Grafik 33: Demir Çelik Ürünleri İhracatı (Miktar Bazında)

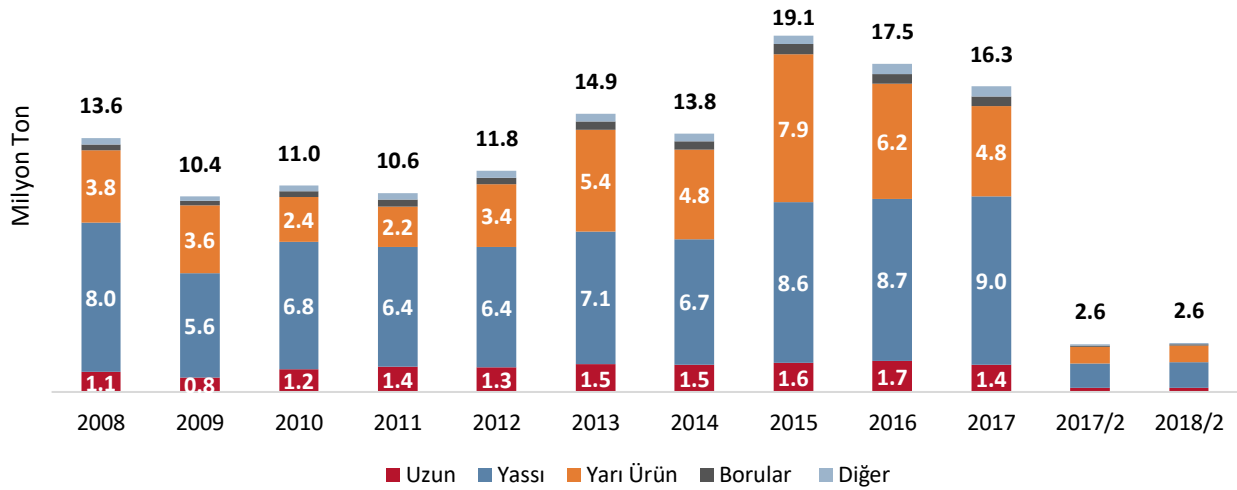
Kaynak: TÇÜD

İthalat

Ekonomik büyüme paralelinde, küresel ekonomik kriz sonrası 2015 yılına kadar artış eğiliminde olan Türkiye'nin çelik ithalatının, 2015 sonrasında yurtiçi üretimin artması sonucunda azalış trendine girdiği gözlenmektedir. Analize konu dönemler içerisinde toplam ithalat miktarındaki dalgalanmalara karşın, yassı ürün ithalatında artış eğilimi izlenmektedir. Söz konusu artışta Türkiye'nin yassı çelik tüketimindeki artışın yanı sıra, yassı çelik tüketiminin yıllar itibarıyla önemli bir kısmının ithalatla karşılanması etkili olmuştur.

Miktar bazında ithalatın gelişimi incelendiğinde, dönemler içerisinde yarı mamul ithalatının toplam ithalattaki değişime en büyük etkiyi yaptığı ve toplam ithalat miktarının yarı ürün ithalatına benzer şekilde geliştiği görülmektedir. Hammadde – yarı mamul fiyat farkının daraldığı dönemlerde yarı mamul ithalatında artış, fiyat farkının arttığı dönemlerde ise gerileme görülmüştür. Bu kapsamda, yurtiçindeki üreticilerin artan hammadde maliyetleri sonucu ham çelik üretimi yerine yarı mamul alımını tercih ettiği ve olumsuz geçen dönemi yarı mamulden mamul dönüşümüne yönelerek geçirdikleri anlaşılmaktadır.

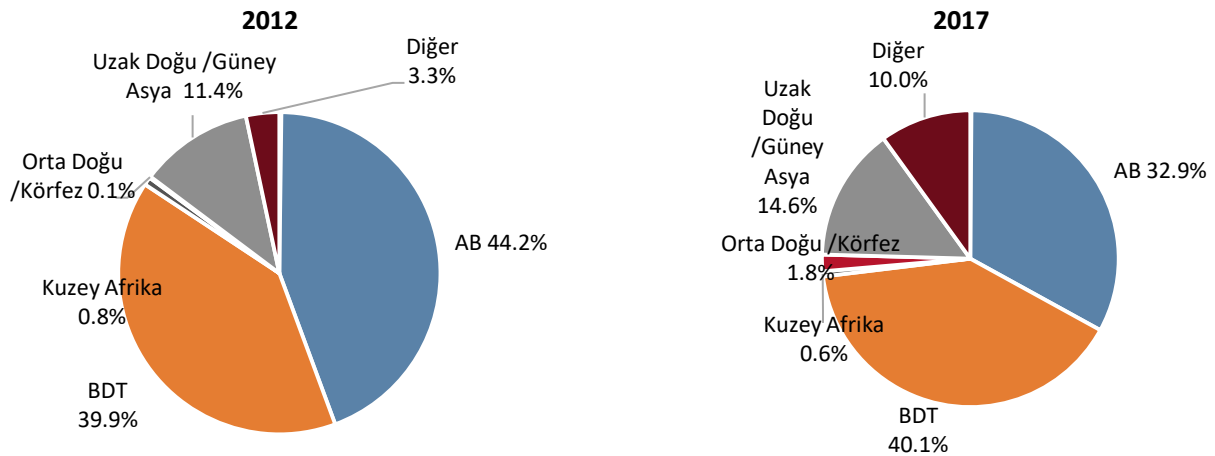
Grafik 34: Türkiye Demir Çelik İthalatı Gelişimi

Kaynak: TÇÜD

Bölgeler bazında ithalat miktarları incelendiğinde, yıllar itibarıyla Türkiye'nin ağırlıklı AB ve BDT ülkelerinden ithalat yaptığı görülmektedir.

Grafik 35: Demir Çelik İthalatı (Miktar Bazında)

Kaynak: TÇÜD

Toplam ithalat miktarındaki dalgalanmalara karşın, küresel piyasalarda çelik fiyatlarında görülen dalgalanmalar sonucu toplam ithalat tutarının yıllar itibarıyla benzer seviyede seyrettiği görülmektedir. Çelik fiyatlarının düştüğü dönemlerde artan ithalat miktarları ve fiyatların arttığı dönemlerde tersi yönde hareket eden ithalat miktarı nedeniyle yıllar itibarıyla ithalat tutarı ortalama 12 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir.

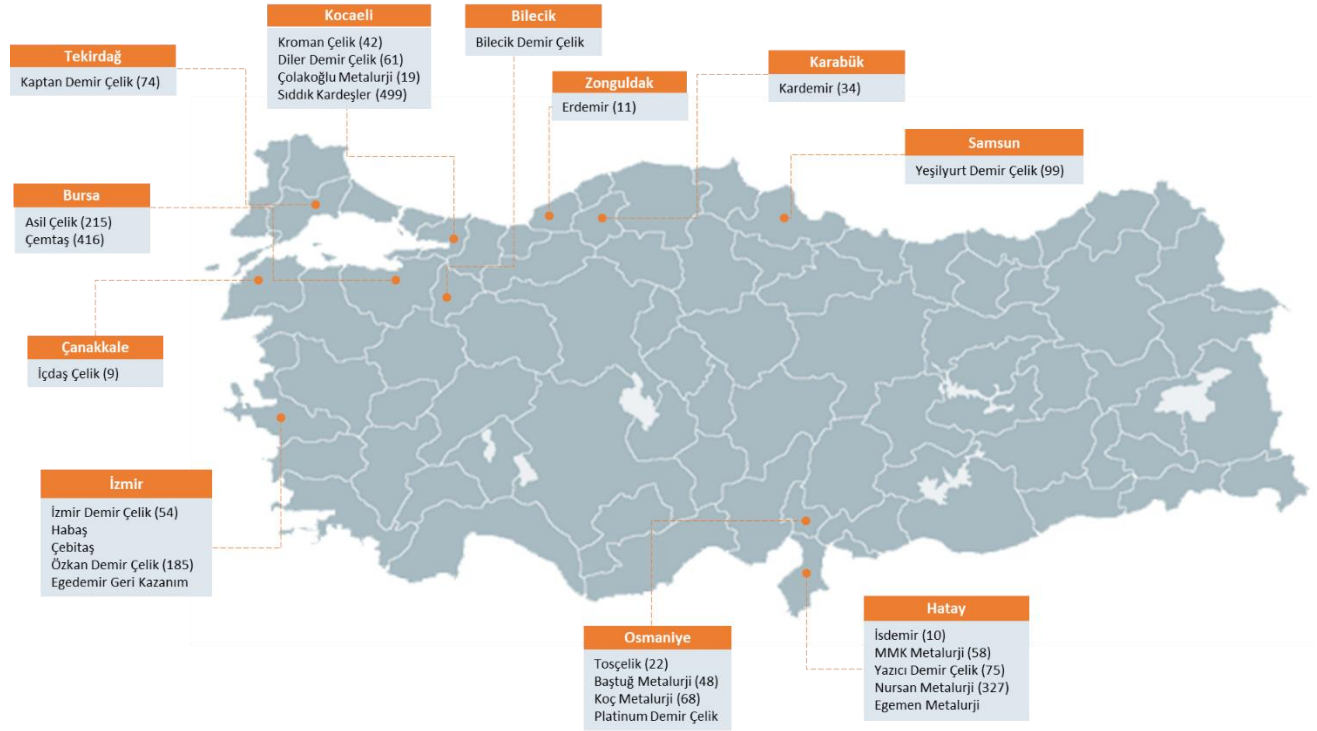
Yıllar itibarıyla dış ticaret fazlası veren sektör, ihracatçı kimliğiyle ön plana çıkmaktadır. Yurtiçinde ham çelik üretiminin gerilediği ve ağırlıklı yarı mamulden kaynaklı ithalat artışının yaşandığı 2015 ve 2016 yıllarında dış ticaret açığı veren sektörde, söz konusu yıllar dışında 2010-2017 döneminde ihracatın ithalatı karşılama oranı ortalama %131 seviyesindedir. Güncel veriler ışığında 2018 yılı ilk 2 aylık

dönemde ihracatın ithalatı karşılama oranının, önceki yılın aynı dönemiyle benzer seviyede, %118 olarak gerçekleştiği görülmektedir.

6. Önde Gelen Firmalar

Sektörde faaliyet gösteren firmalar ağırlıklı olarak Akdeniz (İskenderun ve çevresi), Marmara, Ege (İzmir) ve Karadeniz bölgelerinde yoğunlaşmıştır. Söz konusu bölgeler içerisinde en fazla üretim kapasitesi İskenderun bölgesinde bulunmakta olup, Marmara bölgesi ikinci sıradadır. Türkiye'nin sanayisinde önemli bir konumda olan çelik üreticileri, ISO 500 sıralamasında da önemli bir yer tutmaktadır. Büyük çelik üreticilerinden bir kısmının ISO sıralaması haritadaki konumlarıyla birlikte gösterilirken, ilk 500'de yer alan sektör temsilcilerinin detaylı listesi Ek:1'de yer almaktadır.

Şekil 4: Bölgelere Göre Çelik Firmaları ve ISO Sıralamaları (2016)

Kaynak: İSO

Tablo 7: Sektördeki Halka Açık Şirketlere İlişkin Özet Göstergeler

2016 Yılı Sonuçları (Bin \$)	Erdemir	İsdemir	Kardemir	İzmir D.Ç.	Çuhadaroğlu Metal	Borusan Mannesmann	Çelik Halat ve Tel	Erbosan Erciyes Boru	Özbal Çelik Boru
Aktif	6.721	3.398	1.607	850	72	1.007	36	78	27
Özsermaye	4.321	2.411	636	176	40	455	10	54	(0)
Finansal Borçlar	1.114	396	597	346	3	238	8	3	13
Net Finansal Borçlar	(190)	392	503	267	(11)	209	3	(18)	13
Ciro	3.852	2.142	773	748	63	651	51	91	38
Net Kar/Zarar	520	312	(41)	(27)	11	34	1	12	(2)
AÖEFK	889	537	104	94	9	87	4	11	3
AÖEFK Marjı (%)	23,1	25,1	13,5	12,6	15,0	13,3	8,4	12,1	6,9
Net Finansal Borçlar/ Aktif (%)	(2,8)	11,5	31,3	31,4	(14,5)	20,8	8,0	(22,8)	47,7
Net Finansal Borç /AÖEFK	(0,2)	0,7	4,8	2,8	(1,1)	2,4	0,7	(1,6)	4,9
Özsermaye /Aktif (%)	64	71	40	21	55	45	27	69	(2)

2017 Yılı Sonuçları (Bin \$)	Erdemir	İsdemir	Kardemir	İzmir D.Ç.	Çuhadaroğlu Metal	Borusan Mannesmann	Çelik Halat ve Tel	Erbosan Erciyas Boru	Özbal Çelik Boru
Aktif	7.523	3.670	1.837	807	71	1.104	40	98	22
Özsermaye	4.954	2.643	649	172	40	485	11	61	(3)
Finansal Borçlar	1.190	355	507	302	2	376	7	2	13
Net Finansal Borçlar	(675)	352	244	255	(6)	239	4	(19)	13
Ciro	5.111	2.910	1.089	816	72	779	62	108	30
Net Kar/Zarar	1.069	653	69	3	2	67	3	15	(3)
AÖEFK	1.476	886	201	72	4	100	7	16	(1)
AÖEFK Marjı (%)	28,9	30,4	18,5	8,9	5,4	12,8	11,2	14,6	(4,6)
Net Finansal Borçlar/ Aktif (%)	(9,0)	9,6	13,3	31,6	(8,8)	21,6	8,9	(19,0)	59,4
Net Finansal Borç /AÖEFK	(0,5)	0,4	1,2	3,5	(1,6)	2,4	0,5	(1,2)	(9,9)
Özsermaye /Aktif (%)	66	72	35	21	56	44	28	62	(13)

Kaynak: KAP

Fiyat hareketlerinin üreticiler lehine geliştiği; artan satış miktarları ve marjlarla birlikte olumlu bir görünümle tamamlanan 2017 yılıyla birlikte yatırımlar hız kazanmıştır. Mevcut durumda ham çelik üretimi yapan firmaların kapasite genişletme ve ürün gamını artırmak üzere yaptığı yatırımların yanı sıra, yarı mamul – mamul sürecinde yer alan hadde firmalarının dikey entegrasyon amacıyla çelikخانه yatırımı yapma eğilimi bulunmaktadır. Sektörde faaliyet gösteren firmalara ilişkin güncel gelişmeler aşağıdaki yer almaktadır.

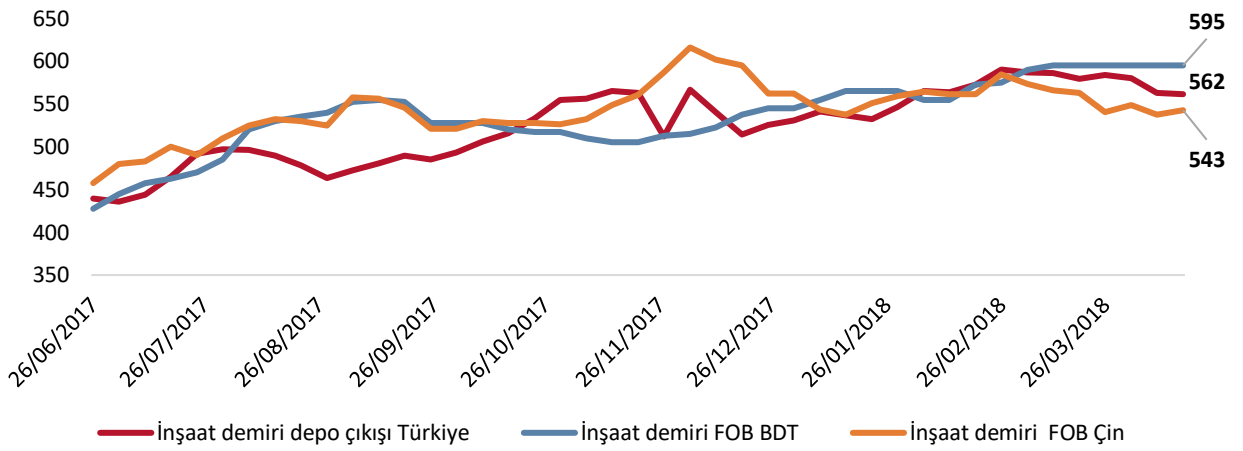
- Kardemir Karabük Demir Çelik, mevcut durumda demiryolu tekeri üretim tesisi, sürekli dökümler kapasite artırımı ve çelikخانه tamamlayıcı yatırımlarına devam etmektedir. Sürekli döküm kapasite artırımı yatırımıyla üretim kapasitesini genişletecek olan Firma; demiryolu tekeri üretim tesisinin devreye girmesiyle Türkiye'nin ilk demiryolu tekeri üreticisi konumunda olacaktır.
- Tosyalı Holding'in, Proje Bazlı Teşvik Sistemi kapsamında, Osmaniye Entegre Madencilik projesi bulunmaktadır. Söz konusu proje kapsamında yapılacak olan 7 milyar ABD doları yatırım ile Tosyalı Grubu cevherden çelik üretimi gerçekleştirmeyi planlamaktadır.
- Tosyalı Grubunun mevcut durumda Cezayir'de bulunan fabrikasında 4. Faz yatırımının başlamasıyla birlikte Cezayir yatırımının 6 milyar ABD dolarını geçeceği bilinmektedir. Ek olarak, Grubun Sahra altı Afrika'da da muhtemel yatırım projeleriyle ilgilendiği açıklanmıştır.
- Tosyalı Grubu, Romanya Doğal Gaz İdaresi TRANSGAZ tarafından açılan Bulgaristan, Romanya, Macaristan ve Avusturya'yı birbirine bağlayacak BRUA Doğal Gaz Boru Hattı'nın Romanya bölümü ihalesini kazanmıştır. Proje kapsamında Tosçelik Spiral Boru 478 kilometre uzunluğundaki doğal gaz boruları ve bağlantı ekipmanlarını temin edeceğini açıklamıştır.
- Yıldızlar Yatırım Holding'in 500 milyon ABD doları yatırım ile Kocaeli Alikahya OSB'de 300 bin m² arazi üzerinde yer alan tesisi faaliyete geçmiştir. Tesis, sıcak haddelenmiş malzemeden asitli sıcak, soğuk haddelenmiş / tavlanmış, galvaniz kaplı veya boyalı nihai ürün üretimi gerçekleştirmekle birlikte yılsonunda tüm hatların devreye girmesi planlanmaktadır.
- 2018 yılına kadar Borsa İstanbul'da işlem gören Asil Çelik, 2018 Şubat ayı itibarıyla borsa kotundan çıkarılmıştır.
- ABD'de mevcut durumda üretim tesisi bulunan Borusan Holding'in, ABD'de uygulanan korumacı politikalar sonucu ülkedeki üretimlerini genişletmek üzere yatırımını artırdığı bilinmektedir.

7. Politika Yapıcıların Kararları

İnşaat Çeliğinde Vergi Düzenlemesi

İnşaat sektörü maliyetlerinde yaşanan artışlar sonucunda 2017 Temmuz ayında inşaat demiri ithalatına uygulanan vergiler %30 seviyesinden %10 seviyesine düşürülmüştür. Söz konusu gelişmeyle birlikte yurtiçi piyasada inşaat çeliği fiyatlarının gerilemesi beklenirken, küresel piyasalarda hammadde ve mamul fiyatlarının yukarı yönlü hareketi sonucu beklenti gerçekleşmemiş ve fiyat artışı devam etmiştir. Döviz kuru artışıyla yükselen demir çelik fiyatlarının inşaat sektörünü baskılaması ve sektör temsilcilerinin talepleri sonucunda Ocak 2018 tarihi itibarıyla inşaat demiri ithalatında %10 olarak uygulanan gümrük vergisi sıfırlanmıştır.

Grafik 36: İnşaat Demiri Fiyat Gelişimi (ABD Doları/Ton)

Kaynak: SteelOrbis

İlgili döneme ait inşaat demiri fiyat gelişimi incelendiğinde, Türkiye piyasasındaki fiyatların Dünya'daki fiyatlardan ciddi bir ayrışma içerisinde olmadığı; söz konusu vergi düzenlemeleri öncesinde belirgin seviyede yüksek seyretmediği ya da düzenleme sonrası ciddi oranda bir düşüş yaşanmadığı görülmektedir.

Çelik üreticileri, inşaat sektöründe çelik maliyetlerinin metrekare satış fiyatının %1,5 ile %4,6'sı arasında olduğunu; çelik sektöründeki fiyat hareketlerinin inşaat sektörüne etkisinin sınırlı olduğunu savunmaktadırlar. Fiyatların uluslararası piyasada belirlenmesi sonucu düzenlemenin fiyatlara etkisinin olmayacağı; ek olarak, yapılan düzenlemeyle birlikte Türkiye'deki üreticilerin dumpingli, teşvikli ve standart dışı üretim yapan üreticilerin tehdidine açık bir konumda kalacağı belirtilmektedir.

ABD'nin İthal Çelik Ürünlerine Yönelik Uygulamaya Koyduğu Koruma Önlemi

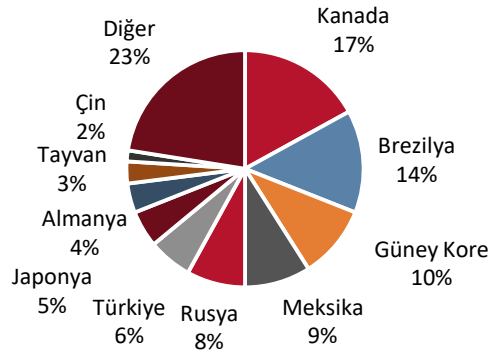
ABD'nin ulusal güvenliği tehdit edici etkisi sebebiyle çelik ve alüminyum ithalatına karşı 2017 yılı Nisan ayında başlattığı soruşturmaya ilişkin karar 22 Mart 2018 tarihinde Başkanlık bildirimlerinde⁵ açıklanmıştır. Karar kapsamında ithal çeliğe %25; ithal alüminyuma %10 oranında gümrük vergisi getirilmiştir. Mevcut durumda Arjantin, Brezilya, Avustralya ve Güney Kore önlemlerden kalıcı olarak

⁵ <https://www.whitehouse.gov/presidential-actions/presidential-proclamation-adjusting-imports-aluminum-united-states-2/>
<https://www.whitehouse.gov/presidential-actions/presidential-proclamation-adjusting-imports-steel-united-states-2/>

muaf tutulurken; AB, Kanada ve Meksika'nın önlemlerden 1 Haziran 2018 tarihine kadar muaf tutulacağı açıklanmıştır. ABD başkanı Trump, uygulamaya konulan gümrük vergisinin değiştirmeye ve kaldırılmaya açık olduğunu belirtmiştir.

2017 yılında ABD'nin toplam çelik ithalatında en önemli paya sahip ülkelerin başında Kanada ve Brezilya gelmektedir. Türkiye'nin ABD'nin toplam çelik ithalatından aldığı pay %6 seviyesindedir. İthalatta önemli paya sahip ülkelerin gümrük vergilerinden muaf tutulması Türkiye ve diğer ülkelerin karardan olumsuz yönde etkilenme riskini artırmaktadır.

Grafik 37: ABD'nin Çelik İthalatının Ülkelere Göre Dağılımı (Miktar Bazında, 2017)

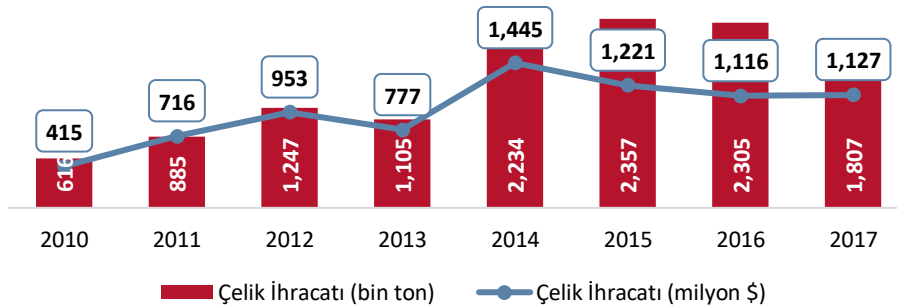

Kaynak: ABD Ticaret Bakanlığı Raporu (Mart 2018)

Türkiye'nin miktar bazında toplam çelik ihracatında ABD'nin payı 2017 yılında yaklaşık %10 seviyesindedir. ABD'ye gerçekleştirilen ihracatın ağırlıklı kısmını (2017 yılında yaklaşık %42) çubuk ürünü oluşturmaktadır. 2017 yılında ABD'ye gerçekleştirilen çelik ihracatı önceki yıla kıyasla çubuk ihracatında meydana gelen azalmayla miktar bazında %22 oranında gerileme gösterirken; çelik fiyatlarında meydana gelen yükseliş paralelinde değer bazında %1 oranında artış kaydetmiştir. İhracatta meydana gelen azalmada ABD Ticaret Bakanlığı'nın, Türkiye'den ithal edilen inşaat demirine getirdiği damping marjlarının etkili olduğu düşünülmektedir.

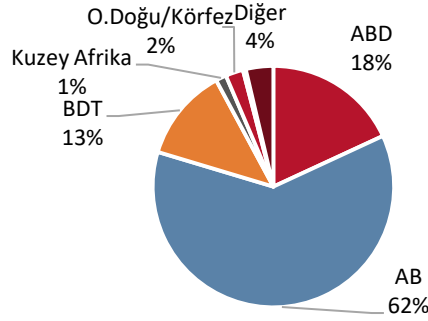
Türkiye'nin 2018 yılının ilk 2 aylık döneminde ABD'ye gerçekleştirdiği ihracatının nihai kararın açıklanmadan önce yaşanan gerginlikler sebebiyle miktar bazında önceki yılın aynı dönemine kıyasla %58,4 oranında düşüş kaydettiği gözlenmiştir. Aynı dönemde AB'ye olan ihracatın miktar bazında %54 oranında artış kaydetmesi ABD'ye olan ihracattaki azalmayı telafi etmiş olmasına rağmen ilk çeyrekte toplam çelik ihracatının miktar bazında %5,1 gerileme kaydetmesi sektör ihracatı açısından olumsuz sinyaller vermektedir.

Grafik 38: Türkiye'nin ABD'ye Çelik İhracatı

Kaynak: TÇÜD

ABD'nin, Türkiye'nin toplam çelik ithalatından aldığı pay cüzi oranlarda olmakla birlikte, çelik üretiminde hammadde olarak kullanılan hurda ithalatında ABD, AB'den sonra en yüksek paya sahip ülkedir. ABD'nin ham çelik üretimini ağırlıklı olarak hurdadan gerçekleştirdiği ve ithalata getirilen vergilerle üretimin teşvik edilmesinin amaçlandığı dikkate alındığında; hurda ithalatında ilk sırada yer alan Türkiye'nin ham çelik üretiminde kullandığı hurdanın ABD'den temininde sıkıntı yaşanabileceği ve hurda ithalatındaki pazar paylarının değişebileceği öngörülmektedir.

Grafik 39: Türkiye'nin Hurda İthalatının Bölgeler Bazında Dağılımı (2017)

Kaynak: TÇÜD

ABD'nin çelik ve alüminyum ithalatına getirdiği ek vergi uygulamasının ABD'ye ihracat gerçekleştiren ülkelerin ihracat pazarlarını değiştirmesine ve ihracat pazarlarının AB'ye yöneleceği endişesiyle, AB Komisyonu da 26 çelik ürünü için ithalatı koruyucu vergi soruşturması başlatmıştır. ABD'nin çelik ürünleri ithalatına getirdiği ek vergilerden muaf tutulması amacıyla Türkiye'nin gerçekleştirdiği başvurunun sonuçsuz kaldığı ve Türkiye'nin bu kapsamda ABD menşeli kömür, kağıt, ceviz-badem, tütün, çeltik, viski, otomobil, kozmetik, makine teçhizat ve petro-kimya ürünlerinde yaklaşık 266,5 milyon ABD doları vergi yükü oluşturacak karşı tedbir uygulamaya başlayacağı bilinmektedir. ABD'nin getirdiği ek vergiler, AB'nin başlatmış olduğu soruşturma kapsamında Türkiye aleyhine alınabilecek kararlar ve ithalata getirilen ve getirilmesi planlanan ek vergiler sonrasında değişen ihracat pazarlarının Türkiye'ye kayma riski gibi unsurların sektörü olumsuz yönde etkileyebileceği düşünülmektedir.

Demir Çelik Ürünleri İthalatına Soruşturma

2018 yılı Nisan ayı itibarıyla yayınlanan Ekonomi Bakanlığı tebliğine göre, demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri, çubuklar, teller ve profiller, demiryolu ve tramvay hattı malzemeleri, boru ve içi boş profiller ile paslanmaz çelikler içeren ürün gruplarına yönelik korunma önlemi soruşturması açılmıştır.

Söz konusu soruşturma, demir ve alaşımsız çelik ürünleri ithalatında yerli üretici üzerinde ciddi zarar tehdidinin tespit edilmesi amacıyla açılmış olup, AB menşeli ürünler soruşturmadan muaf tutulmuştur.

Soruşturma sonucuna göre korunma önlemi uygulanabilecekken, soruşturma dokuz ay içerisinde, gerekli hallerde 6 ay uzatılacak şekilde, tamamlanacaktır.

SWOT Analizi

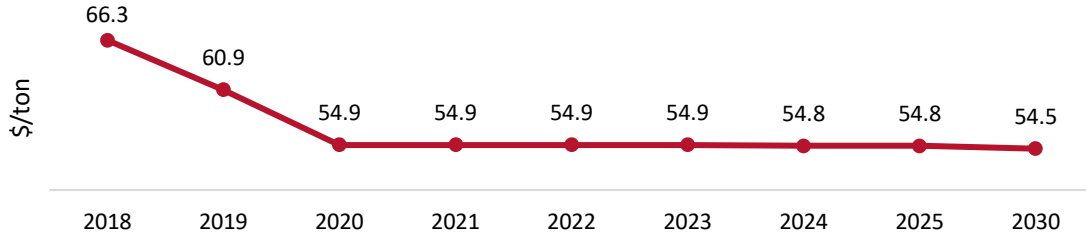
Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
Ana ihracat pazarlarına lojistik avantaj sağlayan yakın konum	Kur riskine açık iş modeli
Sektörün net ihracatçı konumunda olması ve ihracat pazarlarının çeşitliliği	Hammaddede dışa bağımlılık
Sektörün doğrudan girdi sağladığı inşaat, otomotiv, beyaz eşya gibi sektörlerin ülkemizde gelişmiş olması	Antidamping uygulamalarının yetersiz olması
Katma değeri daha yüksek yassı ürün üretiminin artması	AKÇT Anlaşması gereğinde sektörde kısıtlı devlet teşviki
Fırsatlar	Tehditler
Çevre coğrafyalardaki potansiyel normalleşmenin ihracat pazarlarının gelişmesi için uygun ortam sağlaması	ABD’de uygulanmaya başlanan korumacı önlemler sonucunda pazar kaybeden ihracatçıların Türkiye’ye yoğunlaşması
Çelik talebinin hızla yükseldiği Ortadoğu, Afrika gibi pazarlara ihracatın artması	Dış ticarete artan korumacı önlemler
Küresel hurda arzında artış beklenmesi	İnşaat gibi diğer sektörlerin desteklenmesi amacıyla girdi ithalatın kolaylaştırılması
	Hammadde fiyatlarında yaşanan dalgalanmaların sektördeki oyuncuların karlılığını olumsuz etkilemesi
	İmzalanması planlanan serbest ticaret anlaşmalarının çelik ithalatını artırması

Beklentiler ve Eğilimler

Hammadde

Sektörün başlıca girdilerinden olan demir cevheri fiyatı 2016 yılında 50 \$/ton seviyelerinde iken 2017'nin ilk aylarında 90 \$/tonun üzerine çıkmış, yıl içerisinde dalgalanmalar gösterdikten sonra 2018 yılının başında yeniden gerilemiştir. Dünyanın en büyük demir cevheri ithalatçısı olan ve üretiminin tamamına yakını entegre tesislerde gerçekleştiren Çin'in demir cevheri fiyatları üzerinde doğrudan etkisi bulunmaktadır. 2018 ve 2019 yıllarında Çin kaynaklı talebin sabit kalması veya önceki yıllara kıyasla yavaşlaması beklenirken; Brezilya'da Vale, Avustralya'da Rio Tinto ve BHP gibi önemli üreticilerin devam eden kapasite artışlarının demir cevheri arzını destekleyerek fiyat üzerinde aşağı yönlü baskı oluşturacağı düşünülmektedir. Çin'in demir cevheri stoklarının halen yüksek seyretmesi talebi olumsuz etkileyen bir faktör olarak dikkat çekmektedir. Demir cevheri üreticilerinin yanı sıra, Dünya Bankası da demir cevherinde önümüzdeki üç yılda gerileme olacağını öngörmüştür.

Grafik 40: Demir Cevheri Fiyatı Öngörüsü-Sabit Fiyatlarla (2010 Baz Yılı)

Kaynak: Dünya Bankası

Ağırlıklı EAO ile üretim gerçekleştiren tesislerin üretimde kullandıkları hurda çeliğe yönelik talep, Çin'in küresel üretimdeki payının artmasına paralel olarak gerilemektedir. Geçtiğimiz on beş yılda dünya hurda çelik talebi ortalama olarak yıllık %3 artarak ortalama %5'e yakın artan pik demir talebine kıyasla daha yavaş artış göstermiştir. Hurda çelik arz ve talebinde ilk sırada yer alan Çin'in ham çelik üretimi ve mevcut durumda büyük oranda BOF ile gerçekleştirilen üretimin yanı sıra EAO yatırımları gerçekleştirmesi hurda piyasası ve fiyatlarında önemli rol oynayacağı düşünülmektedir. Çin'in yanı sıra diğer gelişmekte olan ülkelerde de hurda oluşumu artmaya devam edecek, bu durum hurda arzını destekleyebilecektir. Demir cevheri ve kok kömürü fiyatları ile korelasyonu bulunan hurda çelik fiyatlarının, demir cevherinde beklenen düşüşten etkilenebileceği tahmin edilmektedir.

Kapasite

OECD, 2018-2020 yılları arasında tesis kapamaları olmadığı takdirde 2017 yılında 2,27 milyar ton seviyesinde olan küresel çelik üretim kapasitesinin %2 artış göstereceğini öngörmektedir. Buna karşın, Çin'in açıkladığı 30 milyon tonluk kapasite azaltımı başta olmak üzere planlanan kapatmaların gerçekleşmesi halinde kapasite kullanım oranlarının ve mamul fiyatlarının yükselmesi beklenmektedir.

Çelik Tüketimi

Worldsteel tarafından Nisan ayında yayınlanan Kısa Vadeli Görünüm başlıklı raporda 2018 ve 2019 yılları için dünya çelik talebi öngörülmüştür. Rapora göre, 2018 yılının ilk üç ayında olumlu bir görünüm çizen sektör talebinin, yılsonu itibarıyla %5 artarak 1,6 milyar ton seviyesine ulaşacağı tahmin edilmektedir. Buna karşın, sektör talebindeki iyileşmenin yapısal olmaktan çok dönemsel olduğunun

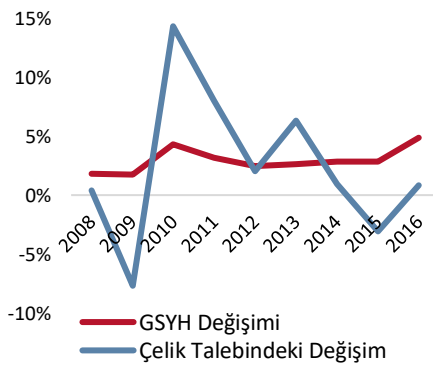
altı çizilmekte ve 2019 yılında büyümenin %0,7 seviyesinde gerçekleşeceği öngörülmektedir. Worldsteel'e göre talepteki büyüme, AB dışı Avrupa ülkeleri, Ortadoğu ve Asya'dan kaynaklanacaktır. Çin kaynaklı talebin 2018 yılında sabit kalarak 2019'da gerileyeceği öngörüsü dikkat çekmektedir.

Tablo 8: Nihai Mamul Çelik Tüketimi Öngörülleri

Sıralama	Ülke	2017	2018T	Değişim (%)	2019T	Değişim (%)
1	Çin	736,8	736,8	0,0	722,1	-2,0
2	ABD	97,7	100,3	2,7	102,3	2,0
3	Hindistan	87,2	92,0	5,5	97,5	6,0
4	Japonya	64,4	64,5	0,2	64,9	0,6
5	G. Kore	56,4	57,0	-1,2	57,5	1,0
6	Almanya	41,8	42,0	3,1	41,9	-0,2
7	Rusya	40,6	41,5	5,1	42,1	1,4
8	Türkiye	36,1	37,9	4,8	39,8	5,0
9	Meksika	26,4	27,3	4,0	27,7	1,5
10	İtalya	24,5	24,9	1,8	25,2	1,1
Dünya		1.587,4	1.616,1	5,0	1.626,7	0,7

Kaynak: Worldsteel

Grafik 41: GSYH ve Çelik Talebi Değişimi

Kaynak: Dünya Bankası, Worldsteel

Çelik talebinin GSYH ile ilişkisi incelendiğinde, küresel ekonominin büyüdüğü dönemlerde küresel çelik talebinin küresel GSYH'den daha hızlı şekilde arttığı, küresel ekonomik büyümenin yavaşladığı dönemlerde ise daha hızlı şekilde gerilediği izlenmektedir. Ancak, 2014 yılından beri başta Çin'de söz konusu ilişkinin bozulduğu ve küresel ekonomik büyümedeki hızlanmaya karşın çelik talebindeki artışın geri kaldığı görülmektedir. Ekonomistlere göre GSYH'deki değişime göre çelik talebindeki değişimin geri kalması döngüsel ekonomi başta olmak üzere sektörü etkilemesi beklenen yeni eğilimlerden kaynaklanmaktadır. Döngüsel ekonomi içerisinde önemli bir role sahip olan çelik, kullanımı azaltılabilecek, yeniden kullanılabilir ve geri dönüştürülebilecek bir emtiadır.

Türkiye pazarında oluşan talep otomotiv, beyaz eşya, inşaat ve makine gibi sektörlerin üretim ve beklentilerine göre hareket etmektedir. Bu kapsamda, Türkiye'nin 10. Kalkınma Planı çerçevesinde belirlediği öncelikli dönüşüm programlarında stratejik önem atfedilen sektörlerden olan ve 2017 yılını rekor seviyede üretim miktarlarıyla tamamlayan otomotiv sektörü üretiminin özellikle ihracatın desteğiyle orta vadede güçlü seyrine devam etmesi beklenmektedir. Beyaz eşya sektöründe ise ÖTV indirimine bağlı olarak, 2017 yılı rekor üretim miktarlarıyla tamamlanmıştır. Söz konusu vergi teşviklerinin son bulması sonucunda 2018 yılının ilk 3 aylık döneminde üretimde ciddi oranda gerileme izlenmekte ve 2018 yılının geri kalan dönemlerinde de üretimde gerileme beklenmektedir. İnşaat sektörünün; 2017 yılına benzer performans seviyesinde olacağı tahmin edilirken, orta ve uzun vadede gerçekleştirilmesi planlanan üst yapı ve alt yapı projeleri ile yapılması planlanan mega projelerin sektörü destekleyeceği düşünülmektedir. Söz konusu sektörlerdeki gelişmeler paralelinde iç pazardaki talebin 2018 yılında önemli değişim göstermeyeceği ve demir çelik fiyatlarında

oluşabilecek dalgalanmaların talebe etkisi haricinde, talebin 2017 yılına benzer seviyede gerçekleşeceği tahmin edilmektedir.

Dış Ticaret

Fiyat hareketlerinin ve ileriye dönük beklentilerin sektörün dış ticareti üzerinde oldukça etkili olduğu görülmektedir. Bu kapsamda, fiyatların ve üretimin arttığı 2017 yılında sektörün ihracatının arttığı ve ithalatının gerilediği izlenmiştir. Küresel piyasalara entegre bir oyuncu olarak Türkiye'nin dış ticareti yerel ve küresel ticari ve politik gelişmelerin etkisi altındadır. Son yıllara kadar Türkiye çelik ihracatında en önemli bölgelerden olan Ortadoğu ve Kuzey Afrika'nın bölgede yaşanan politik gelişmeler sonucu önemini kaybettiği ve üreticilerin yeni ihracat pazarlarına odaklandığı görülmektedir. Bölgede yaşanan sorunların devam etmesi gelecek dönemde yeni pazarlara daha fazla ağırlık verilmesiyle sonuçlanacaktır.

2018 yılı itibarıyla inşaat demiri ithalatında gümrük vergisinin sıfırlanması, ABD ve AB'de gerçekleşen antidamping soruşturmaları ve imzalanabilecek serbest ticaret anlaşmaları sektörün karşı karşıya olduğu belirsizlikler arasındadır. 2018 yılı ilk çeyreğinde ise miktar bazında toplam çelik ihracatının gerilediği, ithalatın ise arttığı görülmüştür. Bu kapsamda, mevcut antidamping uygulamalarının ve piyasa koşullarının 2018 yılında ihracatı olumsuz yönde etkileyeceği; ithalatın ise imzalanması planlanan serbest ticaret anlaşmaları, inşaat demiri ithalatında sıfırlanan gümrük vergileri ve antidamping önlemlerinden etkilenen ülkelerin pazarlarını Türkiye'ye kaydırması gibi faktörler sebebiyle artış kaydedeceği beklenmektedir.

Üretim

2017 yılında rekor seviyeye ulaşan Türkiye ham çelik üretiminin 2018 yılı ilk çeyreğinde arttığı görülmektedir. Olumlu geçen 2017 yılı sonrasında sektör genelinde yeni yatırım planlarının gündeme geldiği ve mevcut planların hızlandırıldığı görülmektedir. Hurda ve demir cevheri fiyatları seyrinin temel belirleyici etmen olduğu çelik üretiminde fiyatların benzer seyrine devam etmesi ve mevcut belirsizliklerin sektöre olumsuz etkisi olmaması durumunda 2017 yılına benzer bir seyir görülebilecektir. Bununla beraber mevcut gelişmeler kapsamında 2018 yılının 2017 yılına kıyasla sektör açısından zor geçeceği ve 2017 yılında yakalanan olumlu gelişmelerin sürdürülmesinin zor olacağı tahmin edilmektedir.

Sıra		Firma Adı	Üretimden Satış (Milyon TL)		Net Satışlar (Milyon TL)	
2015	2016		2015	2016	2015	2016
10	9	İçdaş Çelik Enerji Tersane ve Ulaşım Sanayi A.Ş.	5.773	6.545	5.773	6.545
9	10	İskenderun Demir ve Çelik A.Ş.	5.890	6.497	5.891	6.499
7	11	Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.	6.475	6.178	9.407	9.084
17	19	Çolakoğlu Metalurji A.Ş.	4.099	3.843	4.124	3.843
21	22	Tosçelik Profil ve Sac Endüstrisi A.Ş.	2.976	3.594	3.011	3.769
28	28	Borçelik Çelik San. Tic. A.Ş.	2.371	2.663	2.375	2.667
34	34	KARDEMİR Karabük Demir Çelik San. ve Tic. A.Ş.	2.220	2.309	2.220	2.309
43	42	Kroman Çelik Sanayii A.Ş.	1.921	2.067	2.038	2.183
46	48	Baştuğ Metalurji Sanayi A.Ş.	1.830	1.904	1.940	2.199
55	49	Yücel Boru ve Profil Endüstrisi A.Ş.	1.595	1.898	1.610	1.957
51	54	İzmir Demir Çelik Sanayi A.Ş.	1.721	1.798	1.802	1.902
48	56	Borusan Mannesmann Boru San. ve Tic. A.Ş.	1.756	1.659	1.861	1.672
59	58	MMK Metalurji San. Tic. ve Liman İşletmeciliği A.Ş.	1.496	1.584	1.505	1.588
50	61	Diler Demir Çelik Endüstri ve Ticaret A.Ş.	1.745	1.515	1.757	1.528
223	68	Koç Metalurji A.Ş.	492	1.322	516	1.331
67	74	Kaptan Demir Çelik Endüstrisi ve Ticaret A.Ş.	1.215	1.231	1.274	1.354
68	75	Yazıcı Demir Çelik Sanayi ve Turizm Ticaret A.Ş.	1.206	1.217	1.367	1.321
89	86	Erdemir Çelik Servis Merkezi San. ve Tic. A.Ş.	-	1.084	-	1.766
109	99	Yeşilyurt Demir Çelik Endüstrisi ve Liman İşletmeleri Ltd. Şti.	856	969	895	1.016
-	110	Ekinciler Demir ve Çelik Sanayi A.Ş.	-	899	-	899
125	124	Tatmetal Çelik San. ve Tic. A.Ş.	770	833	770	836
94	140	Noksel Çelik Boru Sanayi A.Ş.	933	765	934	793
137	176	Kocaer Haddecilik San. ve Tic. A.Ş.	725	649	839	705
173	185	Özkan Demir Çelik Sanayi A.Ş.	596	611	664	660
204	212	Mescier Demir Çelik San. ve Tic. Ltd. Şti.	519	545	612	657
157	215	Asil Çelik San. ve Tic. A.Ş.	640	540	640	543
202	223	İlhan Demir Çelik ve Boru Profil Endüstrisi A.Ş.	522	529	594	582
246	224	Ümrân Çelik Boru Sanayii A.Ş.	440	525	443	526
-	243	Cimtas Boru İmalatları ve Tic. Ltd. Şti.	-	486	-	569
328	244	Erciyas Çelik Boru Sanayi A.Ş.	347	481	384	580
210	248	Tosyalı Demir Çelik Sanayi A.Ş.	509	477	512	485
237	271	Haşçelik San. ve Tic. A.Ş.	463	447	605	594
249	273	Çınar Boru Profil San. ve Tic. A.Ş.	439	445	494	469
192	276	Kerim Çelik Mamülleri İmalat ve Tic. A.Ş.	543	443	543	630
156	278	Ege Çelik Endüstrisi San. ve Tic. A.Ş.	642	441	648	460
340	285	Mega Metal San. ve Tic. Ltd. Şti.	335	433	337	442
308	302	Sarbak Metal Tic. ve San. A.Ş.	371	417	372	417
329	305	Kardemir Haddecilik San. ve Tic. Ltd. Şti.	347	412	402	479
349	308	Çayırova Boru San. ve Tic. A.Ş.	330	407	333	413
334	318	Emek Boru Makina San. ve Tic. A.Ş.	345	397	368	433
-	348	Gazi Metal Mamülleri San. ve Tic. A.Ş.	-	357	-	378
296	356	Şahinler Metal San. ve Tic. A.Ş.	386	350	395	354
338	364	Boyçelik Metal San. ve Tic. A.Ş.	339	346	387	382
324	379	Ağır Haddecilik A.Ş.	357	326	439	403
464	416	ÇEMTAŞ Çelik Makina San. ve Tic. A.Ş.	248	288	261	301
456	425	ERBOSAN Erciyas Boru San. ve Tic. A.Ş.	252	280	253	281
431	426	Güney Çelik Hasır ve Demir Mamülleri San. ve Tic. A.Ş.	272	280	288	290
404	433	Özer Metal Sanayi A.Ş.	288	275	288	275
-	435	Baştuğ Çelik Sanayi A.Ş.	-	275	-	521
-	484	Corbus Çelik San. ve Tic. A.Ş.	-	248	-	250
-	485	Tufan Endüstri Demir Çelik San. ve Tic. A.Ş.	-	248	-	298
-	499	Siddık Kardeşler Haddecilik San. Tic. Ltd. Şti.	-	244	-	260

Ekonomik Arařtırmalar
arastirma@tskb.com.tr

MECLİSİ MEBUSAN CAD. NO: 81
FINDIKLI İSTANBUL 34427, TÜRKİYE
T: +90 (212) 334 5041 F: +90 (212) 334 5234

2018 Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. her hakkı mahfuzdur.

Bu doküman Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.'nin yatırım bankacılığı faaliyetleri kapsamında, kişisel kullanıma yönelik olarak ve bilgi için hazırlanmıştır. Bu dokümana dayalı herhangi bir işlem yapılması tarafımızdan öngörülen bir husus değildir. Belirtilen görüşler sadece bizim güncel görüşlerimizdir. Bu raporda yer alan bilgileri makul bir esasa dayalı olarak güncelleştirirken, bu konuda mevzuat, uygunluk veya diğer başka nedenlerle amaca uygunluk tam olarak sağlanamamış olabilir.

Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. ve/veya bağlı kuruluşları veya çalışanları, burada belirtilen senetleri ihraç edenlere ait menkul kıymetlerle ilgili olarak bir pozisyon almış olabilir veya alabilir; menkul kıymetler üzerinde opsiyonları olabilir veya ilgili diğer bir yatırıma girebilir; bu menkul kıymetleri ihraç eden firmalara danışmanlık yapmış, hisselerinin halka arzına aracılık veya yüklenim taahhüdünde bulunmuş olabilir.

Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. ve/veya bağlı kuruluşları bu raporda belirtilen herhangi bir şirket için yatırım bankacılığı da dahil olmak üzere önemli tavsiyeler veya yatırım hizmetleri sağlıyor veya sağlamış olabilir.

Bu raporun ilgili olduğu yatırım fiyatı veya değeri, direkt veya indirekt olarak, yatırımcıların menfaatlerine ters düşebilir. Döviz kurlarındaki herhangi bir değişimin yatırımın değeri veya fiyatı veya bu yatırımdan sağlanan gelir üzerinde olumsuz bir etkisi olabilir. Geçmişteki performans her zaman gelecekteki performansın kılavuzu olacak demek değildir. Yatırım geliri dalgalanma gösterebilir.

Bu rapor kamuya açık bilgilere dayalıdır. Doğru veya tamam olmayan hiçbir beyan yapılmamıştır. Bu rapor söz konusu menkul kıymetlerin alınması veya satılması için bir teklif, yorum ya da yatırım tavsiyesi değildir veya bu menkul kıymetlerin alınıp satılmasına yönelik bir teklif için de bir istek veya zorlama değildir. Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. ve kendisiyle bağlantılı olan diğerleri bahsedilen şirketlerin menkul kıymetleriyle ilgili pozisyon alabilirler veya bu menkul kıymetlerle ilgili işlem yapabilirler, ayrıca bu şirketler için yatırım bankacılığı hizmetleri de verebilirler.

Herhangi bir yatırım kararı yatırımcının tamamıyla kendi kişisel seçimine dayanmalıdır. Bu rapordaki bilgiler herhangi bir yatırım tavsiyesi olmayıp, raporda yer alan firmalara yatırım yapılmasından ötürü Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. hiç bir sorumluluk kabul etmez.

Notlar:

Ekonomik Arařtırmalar
arastirma@tskb.com.tr

MECLİSİ MEBUSAN CAD. NO: 81
FINDIKLI İSTANBUL 34427, TÜRKİYE
T: +90 (212) 334 5041 F: +90 (212) 334 5234